

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэмрэ и Правительствэрэ ягъэзет

ТЫГЪЭГЪАЗЭМ и 12-р — УРЫСЫЕ ФЕДЕРАЦИЕМ и КОНСТИТУЦИИ и МАФ Адыгэ Республикэм щыпсэухэу лъытэныгъэ зыфэтшыгъэрэр!

Къэралыгъо мэфэкым — Урысые Федерацием и Конституции и Мафэ фэшI тыгу кыддеIу тышгъуфэгъушIо!

Хэгъэгум и Закон ШъхьаIу 1993-рэ илъэсым аштагъэр правовой къэралыгъом игъэпсын лъапсэ фэхъугъ, демократием изегъэушымбгъун, федерализмэм ишапхъэхэр Урысыем щыгъэуцугъэнхэм, мамырныгъэмрэ зэгурьIоныгъэмрэ обществэм щыгъэпытэгъэнхэм афэIорышIагъ. Цыфым ифитыныгъэхэр къэухъумэгъэнхэмкIэ гарантйехэр, экономикэм шъхьафитэу хэ-хъоныгъэ егъэшIыгъэныр, цыфхэр социальнэу ухъумэгъэнхэр, чIыпIэ зыгъэIорышIэгъыным шъхьафитыныгъэ Конституциеу тызэрыгъуазэрэм кыщыдэлъытагъэх.

Конституционер — обществэм, нэгъырэ пэпчэ нахъышIоу псауным афэлэжъэрэ закон. Тэ, Урысыем икражданхэм, конституционнэ ишапхъэхэр кыдэлъытэгъэнхэмкIэ, ти Хэгъэгум нахъ фэшIыгъэ хъунымкIэ пшэдэжIыжъэ зэрэтхъырэр зыщыдгъэгъу-пшэ хъуцтэп.

Мы мэфэки мафэм шъори, кышгъупэблагъэхэм псауныгъэ пытэ, насып шъуиIэнэу, шIу нэмыкI кышгъомыхъуиIэнэу, неущрэ мафэм шъуицыхъэ телгъэу, мамырэу шъупсэунэу тышгъуфэлъаIо! Адыгэ Республикэми, здытыи Хэгъэгумхъоу Урысые Федерациеми апае IофышIоу ешгъуыжъэхэрэм гъэхъэгъэшхохэр ащышгъуиIынэу шъуфэтэIо!

Адыгэ Республикэм и Президентэу
ТХЪАКIУШЫНЭ Аслъан
Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо
Совет — Хасэм и Тхъаматэу
Анатолий ИВАНОВ

Урысые Федерацием и Президент и Указ

Орденэу «Родительская слава»
зыфиIорэр сабыибэ зилэ
(зыпIунэу зыштэгъэ) ны-тыхэм
афэгъэшъошэгъэным ехъыIагъ

КIэлэцIыкIухэм япIункIэ ыкIи унэгъо хабзэхэр гъэпытэгъэнхэмкIэ гъэхъагъэу яIэхэм апае орденэу «Родительская слава» зыфиIорэр

Соловьев Андрей Борис ыкIом — Адыгэ РеспубликэмкIэ МыекIопэ районым щыщ унэгъо предпринимателем,

Соловьева Надеждэ Всеволод ыпхъум — Адыгэ РеспубликэмкIэ МыекIопэ районым щыпсэурэм афэгъэшъошэгъэнэу.

Урысые Федерацием и Президентэу
Дмитрий МЕДВЕДЕВ
Москва, Кремль
шэкIогъум и 29-рэ, 2010-рэ илъэс
N 1491

Псауныгъэм игупчэ кыызэIуахыгъ

Адыгэ кIэлэцIыкIу республикэ сымэджэщым хэт кIэлэцIыкIу диагностическэ гупчэм бэшIагъэп Iоф зышIэрэр. Джыри ащ тыгъэгъазэм и 9-м кIэлэцIыкIухэм апае псауныгъэм игупчэ кыызэIуахыгъ. Ащ пэщэныгъэ дызэрихъащт Гьогъо Жаннэ. Мэфэки Iофтхъабзэм хэлэжъагъэх псауныгъэм икIэухъумэн ылэгъэныкIокIэ лэжъэрэ IофшIапIэхэм яврач шъхьалэхэр, кIэлэцIыкIу IыгыпIэхэм ащыщхэм япашэхэр.

АР-м псауныгъэр къэухъумэгъэнымкIэ и Министерствэ испециалистэу ХъаткIо Хъарыет кызэри-IуагъэмкIэ, ащ фэдэ гупчэхэм якы-зэIухын непэ пашэхэм анахъэу анаIэ зытырагъэгъэхэрэм ащыщ. Ащ ишы-хъат УФ-м и Президентэу Д. Медведевым кышIыгъэ джэпсалтэм сабыим, ным афэгъэхъыгъэ Iофыгъохэр, кIэлэцIыкIухэм япсауныгъэ къэухъумэгъэныр кызэрэхигъэщыгъэхэр. Джырэ лгъэхъан псауныгъэм зэрар езыхыщт шIыкIэхэр щыгъэзы-

егъэнхэ зэрэфар ХъаткIо Хъарыет кыIуагъ. АР-м псауныгъэр къэухъумэгъэнымкIэ и Министерствэ кIэлэцIыкIухэм апае псауныгъэм игупчэу кыызэIуахыгъэм бюджетым щыщэу сомэ миллионрэ мин 713-рэ ыкIи республикэ бюджетым сомэ мин 314-рэ къарыкIыгъ.

Республикэ кIэлэцIыкIу сымэджэщым иврач шъхьалэу Пэко Рэмэзан гушIэр лгъыгъэкIуатэгъэ, гупчэр зэрэзэтегъэпсыхъагъэр кыIотагъ. Ащ кабинетиплIэу хэтым джырэ оборудование зэтегъэпсыхъагъэ чIагъэу-цуагъ. Ахэм Iоф ащызышIэщт специалистхэм Ростов къэралыгъо медицинэ университетым ыкIи Кубанскэ къэралыгъо медицинэ академием яшIэныгъэ ащыхагъэхъуагъ.

Псауныгъэм икIэухъумэн зэрар езыхыщт шIыкIэхэр щыгъэзыгъэнхэм мафэ кIэс упылтын фае. Ары псауныгъэм игупчэ ипшъэрылгъэ шъхьалэр. ШIоигъоныгъэ зилэ пстэу-ми ащ ипчэхэр джы афызэлухыгъ.

IЭШЫНЭ Сусан.
Сурэтыр Iэшынэ Аслъан тыри-хыгъ.

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет, Адыгэ Республикэм и Президентрэ иминистрэхэм я Кабинетрэ я Администрации гухэкIышхо ащыхъоу фэтхъаусыхэх Адыгэ Республикэм и Президентэу ТхъакIушынэ Аслъан Кытэ ыкIом ышэу ТхъакIушынэ Руслъан Кытэ ыкIор дунаим зэрехыжыгъэм фэшI.

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэр лгъэшэу гухэкI шыхъоу Адыгэ Республикэм и Президентэу ТхъакIушынэ Аслъан Кытэ ыкIом фэтхъаусыхэх ышэу Руслъан идунай зэрехыжыгъэм фэшI.

Муниципальнэ образованиеу «Теуцожь районым» иадминистрации, инароднэ депутатхэм я Совет, заомрэ IофшIэнымрэ яветеранхэм я Совет гухэкIышхо ащыхъоу фэтхъаусыхэх Адыгэ Республикэм и Президентэу ТхъакIушынэ Аслъан Кытэ ыкIом ыш зэрэщымыIэжъым пае.

Муниципальнэ образованиеу «АдыгэкIалэ» иадминистрацииерэ инароднэ депутатхэм я Советрэ гухэкIышхо ащыхъугъ Адыгэ Республикэм и Президентэу ТхъакIушынэ Аслъан Кытэ ыкIом ыш дунаим зэрехыжыгъэр ыкIи щымыIэжъым иунагъорэ игупсэхэмрэ афэтхъаусыхэх.

Адыгэ Республикэм иветеранхэм я Совет гухэкIышхо ащыхъоу фэтхъаусыхэх Адыгэ Республикэм и Президентэу ТхъакIушынэ Аслъан Кытэ ыкIом кыфыкIокIыгъэ кIынышхом — ыш зэрэщымыIэжъым фэшI.

Гъомылапхъэхэм ауасэ зыкъемыгъэIэтыгъэным пай

Социальнэ мэхъанэ зилэ гъомылапхъэхэм ауасэ зыпкэ игъэуцогъэным фэшI перерабатывающэ промышленностым ипредприятияхэмрэ сатыушIыным пылэ предприятияхэмрэ гъусэныгъэ пытэ здыряIэн зэрэфаем тегушIэнхэу Адыгэ Республикэм и Правительствэ зычIэт унэм министерствэхэмрэ ведомствэхэмрэ яIэшъхэтэгхэр, муниципальнэ образованиехэм, предприятияхэм япашэхэр кышчызэрэуагъыгъэх. Уасэхэм гъунэ алъыфыгъэнымкIэ шIэ-

гъэн фаехэм ахэр атегушIагъэх.

Адыгэ Республикэм и Премьер-министрэу Къумпыл Мурат зэри-лгъытагъэмкIэ, гъомылапхъэхэр къэзыхъыжыгъэхэр, ахэр переработкэ зышыхэрэр, сатыум ипредприятияхэр охътэ кIэкIым кыкIоцI зы гухэлъым фэIорышIэхэу гъэпсыгъэн фае. Цыфхэм нахыбэрэ агъэфедэрэ гъомылапхъэ шъхьэлэу заулэм ауасэ республикэм зэрэщыхахъорэм зыщытегушIэгъэхэ зэлукIэгъум мыщ фэдэ ипшъэрылгъэ ащ кышчыгъэуцугъ.

— Мы аужырэ илъэсхэм Адыгеим имызакъоу, Урысыем ирегионхэми уасэхэр ащыдэкIоагъэх. Ау ащ кыкIырэп зи тымышIэу, тIэ зэтэдзагъэу тыщысынэу. Адыгеим и Президентэу ТхъакIушынэ Аслъан республикэм икIэралыгъо хабзэ иорганхэм пшъэрылгъэ афшIыгъ уасэм зыкымыIэтынымкIэ Iофтхъэбзэ тедзэхэр зэрахъанхэу, — хигъэуафыкIыгъ Къумпыл Мурат.

*(ИкIэух
я 2-рэ нэкIубгъом ит).*

ЮофшIэн зэфэхьысыжьи

Гъомылапхъэхэм ауасэ зыкъемыгъэIэтыгъэным пай

(Апэрэ нэкIубгъом
къыщегъэ).

Адыгеястатим къызэ-
ритыгъэмкIэ, мы илъэсым
шэклогъум и 29-м ехъулIэу,
икIыгъэ илъэсым итыгъэ-
гъээзэ мазэ егъэпшагъэмэ,
гречкэм буасэ фэди 2,8-кIэ,
картофымрэ морковым-
рэ — фэди 1,8-кIэ, гъэщ
хэкIхэм — фэди 1,3-кIэ
зыкъалэтыгъ. Республи-
кэм щыпсэурэмэ япроцент
18,6-мэ хыхъоу яIэр уры-
псэункIэ ахъшэ анахъ ма-
кIэу агъэнэфагъэм фэдиз
хъурэп. Адыгэ Республи-
кэм уасэхэмрэ тарифхэмрэ
ягъэнэфэнкIэ и Гъэорыш-
лапIэ ипашэу Псылушъо
Юсыф къызэриIуагъэмкIэ,
социальнэ мэхъанэ зилэ гъо-
мылапхъэхэм ауасэ тIэкIу
нэмыIэмэ къызыдэкIуаекIэ
ахэм лъэшэу зэхашIэ. Ха-
бзэм иорганхэм къалэхэмэ,
муниципальнэ образовани-
ехэмэ тхъаумэфэ мафэхэм
яермэлыкхэр ащызэхаш-
щэтыгъэх.

Адыгэ Республикэм и
Премьер-министрэ гъэц-
кIэкIо хабзэм иорганхэм
яведомствэхэм яIофшIэн
зэрэзэхашэрэм ыгъэрэза-
гъэп. Муниципальнэ обра-
зованиехэм япашэхэм ягъу-
сэу ахэм нахъ чанэу Iоф-
тхъабзэхэр зэрахъан фае.
ЧыпIэхэм къащашIырэ
продукциер сатыушIыпIэ-
хэм зэралэкIагъэхъащтым
ясхемэ мэфипшI пIалькIэ
къагъэхъазырынэу Къум-
пIыл Мурат пшъэрылэ афи-
шыгъ.

Адыгэ Республикэм
и Президент ипрес-
къулыкIу

Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет иунашъу

Социальнэ мэхъанэ зилэ
гъомылапхъэхэм ауасэ
къыкIегъэчыгъэнымкIэ
Iофтхъабзэу
зэрахъащхэм
яплан ехъылагъ

Социальнэ мэхъанэ зилэ гъо-
мылапхъэхэм ауасэ къыкIегъэ-
чыгъэным тегъэлпсыхъагъэу:

1. Социальнэ мэхъанэ зилэ
гъомылапхъэхэм ауасэ къыкIе-
гъэчыгъэнымкIэ Iофтхъабзэу
зэрахъащхэм яплан (ыужкIэ
планыр тIозэ дгъэкIощт) ух-
сыгъэнэу.

2. ЧыпIэ зыгъэорышIэжьи-
нымкIэ органхэм, мылIуку лъэп-
къэу къызфагъэфедэрэм емы-
лIытыгъэу, сатыушI организа-
циехэм игъо афэлъэгъугъэнэу
планым къыдилъынхэр Iофтхъа-
бзэхэм ахэлэжъэнхэу.

3. Мы унашъор зэрагъэ-
цакIэрэм Адыгэ Республикэм
уасэхэмрэ тарифхэмрэ ягъэнэ-
фэнкIэ и ГъэорышIапIэ гъунэ
лыфынэу.

Адыгэ Республикэм
и Премьер-министрэу
КЪУМПИЛ Мурат
къ. Мыекъуапэ,
шэклогъум и 30,
2010-рэ илъэс
N 484-р

**Урысые Федерацием спортымкIэ, туризм-
мэмкIэ ыкIи ныбжьыкIэ политикэмкIэ и
Министерствэ ипрезидиум иколлегии игъэ-
кIотыгъэ зэхэсыгъо бэмышIэу Москва щы-
щызэфэхьысыжьи, 2011-рэ илъэсым
пшъэрылэу зыфагъэуцуужьи гъэхэр къы-
щалауагъ.**
**АР-м ныбжьыкIэ IофхэмкIэ и Комитет ипа-
щэу Къэрэтэбэнэ Мыхъамодэ зэхэсыгъом
хэлэжъагъ.**

Iофтхъабзэр Виталий Мутко
къызэIуихыгъэ, 2010-рэ илъэ-
сым Iофэу ашIагъэм къыте-
гушылагъ. НыбжьыкIэхэр экс-
тремизмэм хэцагъэхэ мы-
хъунхэм, Темыр Кавказым
шIуагъэ хэлэу ныбжьыкIэ по-
литикэр щызэхэщэгъэным,

лъэпкъ зэфэшъафхэм къа-
хэкIыгъэ ныбжьыкIэхэр зэрэ-
здэлажъэхэрэм нахъ хэгъэ-
хъогъэным, нэмыкIхэмэ ягу-
гъу къышIыгъ.

Урысые Федерацием спор-
тымкIэ, туризмэмкIэ ыкIи
ныбжьыкIэ политикэмкIэ ими-

нистрэ игуадзэу Олег Рожно-
выр къыхъащт илъэсым зэ-
шIуахын фаеу зыфагъэнэфэ-
жьи гъэ пшъэрылхэм игъэ-
кIотыгъэу къатегушылагъ.
Къэралыгъо ныбжьыкIэ поли-
тикэм ылъэныкъокIэ Iофэу
ашIэрэм игугъу къышIыгъ.
Нормативнэ-правовой базэм
ихэгъэхъон, научнэ, мето-
дическэ, кадрэ, къэбар, фи-
нанс Iофыгъохэм зэрадэла-
жъэхэрэр къылауагъ. Ныбжьы-
кIэхэр социальнэ практикэм
хэцэгъэнхэм, сэнаушыгъэ
зыхэлхэр, чыпIэ кIын итхэм
Iэпылэгъу афэхъугъэнхэм, пат-
риотхэу плугъэнхэм, нэмыкI-

хэри Олег Рожновым идоклад
къышIэтыгъэх.

Къэрэтэбэнэ Мыхъамодэ
зэхэхэм къызыщэгъушIэм,
шъолырхэм азыфагу ныб-
жьыкIэхэмкIэ зэхъожьынхэ
зыщалъэкIыщт проектэр
агъэцэкIэнэу зэригукъэкIыр
къылауагъ. Ар къадэхъумэ, зэ-
гъунэгъу къалэхэм, шъолыр-
хэм яныбжьыкIэхэр нахы-
бэрэ зэлъыкIощтых, зэрэшIэ-
щтых, язэфыщытыкIэ пы-
тэщт, сэнаушыгъэ зыхэлъ-
хэм якъулайныгъэ къагъэ-
лъэгъошт.

ДАУТЭ Анжел.

АР-м ижурналистхэм я Союз изэIукI

Тхъаматэр хадзыгъ

**Адыгэ Республикэм ижурналистхэм я
Союз изэфэхьысыжьи-хэдзын конферен-
цие тыгуасэ Мыекъуапэ щыкIуагъ.
Шъэф шыкIэм тетэу АР-м ижурналист-
хэм я Союз итхъаматэу Дэрбэ Тимур
хадзыгъ.**

Дэрбэ Тимуррэ Къуекъо Асфаррэ ацIэ къыра-
Iуи, шъэф шыкIэм тетэу хэдзынхэр кIуагъэх. Зэ-
хахъэм къыщыгушыIэгъэхэ Тамара Кушнир, Ана-
толий Пренкэм, ЖакIэмыкIо Вячеслав, нэмыкIхэ-
ми хагъэунэфыкIыгъ журналистхэм я Союз иIоф-
шIэн нахышIоу зэхышэн зэрэфаер.

Конференцием нэмыкI Iофхэмэ шахэпIагъэх.
Аужырэ илъэххэм АР-м ижурналистхэм я Союз
иIофшIагъэ уезэгъы хъуштэу щалытагъ.

Дэрбэ Тимур республикэ гъэгъэтэу «Адыгэ ма-
къэм» иредактор шъхъаI. Общественнэ пшъэры-
лэу фашигъэр дэгъоу ыгъэцэкIэнэу фэтIо.

ЕМТИЛЪ Нурбий.

Япчъагъэ хэхъо

Тхэр зышIошъ хъоу, быслъымэн диным фэща-
гъэхэу къуаджэхэм адэххэм япчъагъэ илъэс къэс
нахыбэ мэхъу. Ащ фэд, мэщытэу типсэупIэхэм
къадэуцохэрэм ахэхъо. А эпэтэур гушIуагъо,
уарыгушхонэу щыт. ГушIуагъо ныбжьыкIабэм
мэщытхэр якIуапIэу зэрэхъугъэри, хэпшыкIэу ахэм
ящылэныгъэ зэхокIыгъэ, язекIокIэ-шыкIэхэр
щысэтэхыпIэх, нэкIыр зылыгъырэр, нэмаз зышIы-
рэр бэ.

ПсэйтIуку дэт мэщытыр языгъэшIыгъэр Адыгэ
Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм идепу-
татэу Шъхъэлэхъо Азмэт. Мэщытым нэмаз ша-
шынэу бэрэсхъашо къэс нэбгырэ 60 фэдиз къэкIо.

Чабэм кIо зышIоигъоу бэ ахэм къахэкIырэр.
Мыгъэ Пэнэхэсрэ ПсэйтIукурэ ащыщхэу нэбгыритф
ащ кIуагъэр. Ахэм ащыщхэм Азмэт Iэпылэгъу
афэхъугъ. ПсэйтIуку икIыгъэх къоджэ динлэжхэр
езыгъэджэхэрэ ыкIи нэмаз языгъэшIырэ Къумыкъу
Рэмэзанэ, кIэлэ ныбжьыкIэхэу Ацумыжъ Аскэррэ
Ушъый Батыррэ. Мы кIэлитIум еджапIэр къызау-
хыгъэр бэшагъэл, зы нэмаз уахътэ бIамыгъэкIэу
мэщытым къэкIох, КъурIаным еджэнхэу зэрагъашIэ,
яшъыпкъэу динлэжьиным пылтых. БэмышIэу Ча-
бэм ахэр къыкIыжьи гъэх.

Пэнэхэс икIыгъэу Чабэм щылагъэр ХъакIэко
Адам. Диным ар зыпылгыр тIэкIу шIагъэ, бэмэ
ишIуагъэ арегъэкIы. Ащ игъусэу Чабэм щылагъ
Джарымэ Шырахъмэт, пэнэхэххэм яефэнд.

Мы зигугъу къэсшIыгъэхэм апэкIи шапсыгъэ
къуаджэхэм арыкIыгъэу бэкIае Чабэм щылагъ.

ХЪУШТ Шэбан.

НахышIум щыгугъызэ мэпсэу

Тинахыжъхэу щылэныгъэ
гъогу бай къэзыкIугъэхэм зэу
ащыщ непэ зигугъу къэтшIымэ
тшIоигъо Iэшъынэ Муслымэт.
Ар къуаджэу Къунчыкъохъаблэ
дэс Чэсэбый Iлакъом къыхэ-
кIыгъ, илъэс 62-рэ хъугъэу Iэ-
шъынэхэм янысэу, еIанэ яныоу
къуаджэу Гъобэкъуае щэпсэу,
ыныбжэ илъэс 85-м нэсыгъ.

Муслымэт ыныбжэ хэкIотагъ
нахъ мышIэмэ, бзылфыгъэ чан,
Iушэу, IупкIэу мэгушIэ. 1948-рэ
илъэсым Iэшъынэ Iлакъом къы-
зыхъагъэм къыщегъэжъагъэу
ищытхэу аригъалоу Iоф ышIагъ,
икъоджэгъухэм шъхъэкIэфэныгъэ
къызыфаригъэшIын ылъэкIыгъ.

— Шылэныгъэ гъогуу къэс-
кIугъэм зэфэхьысыжьи фэс-
шIымэ, кIынэу тлэгъугъэр нэгум
къыкIэуцожьи, — еIо Муслы-
мэт. — Хэгъэгу ззошхор къы-
жежэ лъэхъаным бзылфыгъэи,
сабий апэкIэкIыгъэр макIэп.
ТидзэкIолIхэм Iэпылэгъу тафэ-
хъуным пае къыттефэрэр зэкIэ
дгъэцэкIагъэ, окопхэри тIыхэу
къыхэкIыгъ. Зэу лъэхъаныр кIы-
ныгъ, ау цыфхэм агу агъэкIоды-
щыгъэп, ТекIоныгъэр тикъэра-
лыгъо къыдихыным нэбгырэ

пэпчэ амалэу иIэр рихъылагъ.

Зэууж лъэхъаным Муслымэт
колхозым Iоф щышIагъ. Ишъхэ-
гъусэу Къахъидэ къуаджэм анахъ
лэжъэкIошхоу дэсыгъэхэм ащы-
щыгъ, илъэс пчъагъэм къыкIоцI
трактористыгъ, нэужым пенсием
зэкIом хъамбарым Iоф щышIагъ.

Муслымэт чанэу Iоф зэришIа-
гъэр къаушыхъаты къэралыгъом
къыфигъэшъошэгъэ тын лъапIэ-
хэм, ахэм зэу ащыщ IофшIэным
иветерен зыфиIорэ щытхуцIэр.

— СССР-м илъэхъан цыфхэм
зыкIыныгъэу ахэлъыгъэр непэ
зэрэщымылэжьи гукъэошху, —
еIо ащ. — Тикъэралыгъошхо
щыпсэуштыгъэ нэбгырэ пэпчэ
зэууж лъэхъаным шылэныгъэр
зыпкъ игъэуцожьи гъэным иIа-
хъышIу хишIыхъагъ. А зэпхыны-
гъэу цыфхэм ялагъэр непэрэ лъэ-
хъаным чIэтынагъ.

Муслымэтрэ ишъхъэгъусэрэ
(идунай ыхъожьи, Тхэм джэ-
нэтыр кырет) кIэли 6 зедапIугъ,
зэдэлэжьи, ящылэныгъэ гъогу
тырагъэхъагъэх. Непэ илфыгъэ-
хэм, ахэм къахэкIухъэгъэ лIэуж-
хэм ар лъэшэу ащэгъушIуы.

— ЗэкIэмэ анахъ шъхъалэр,
непэ сикIалэхэр, сипшъашъэхэр
узынчэхэу къызготхэу сызэрэ-
псэурэр ары. НымкIэ ащ нахъ мэ-
хъанэшхо зилэ лъэныкъо щылэп.
Инэу ахэм сафэраз, зи шъхъэу-
бати, фэмыфи къахэкIыгъэп, —
еIо Муслымэт.

Муслымэт ищылэныгъэ гъогу
кIыныбэ щыпэкIэкIыгъэ нахъ мы-
шIэмэ, сыдигъуи ыгу ыгъэкIоды-
гъэп, нахышIум щыгугъызэ ыпэ-
кIэ лъыкIотагъ.

Илъэс пчъагъэм къыкIоцI
щытхэу хэлэу Iоф зышIыгъэ Iэ-
шъынэ Муслымэт псауныгъэ
пытэ иIэу, илфыгъэхэм, икьо-
рэлъф-пхъорэлъфхэм адатхэу,
ахэм ашъхъагъ бэрэ-бэрэ итэу
псэунэу фэтIо. А зэкIэри мы бзы-
лфыгъэ шIагъом къылэжьи.

ТХЪАРКЪОХЪО Адам.

Лъэгъо нэф

ПЭНЭШЪУ Хъазрэт

Чыкэм иджэе джаг

ЮТЭЖЪ

Теуцожь зыллэу къуаджэм дэсыгъэмэ ащыщ. Лэжъако, иунагъоу шъэуиплэ зэрысым шын-шыгъыныр икъоу ыгъотыным мыпшъыжъэу юф дешлэ. Цукум исэу колхозым хэт. Зыгорэмэ щыгъу раоу, ежъ ыцлэ къахэмыфэу къы-хэкырэп. Адэ тэрэзба: пчэ-дыжъ нэфшъагъом дэкышъ, шлункл охуфэ губгом къэ-ты. Пшлэн макла — зоошхом эщиэгъэкъогъэ хызмэтым зыкъегъэзэтыжыгъэн фае. «Цыгъуи шъуайи узделэмэ» («цыкълуи ини» кырагъэ-кырэп), кыбдэмыхъун шы-лэп — джар яунашъоу зэнэ-къокъужык. Заом илъэхъан колхозу «Пщыщ» зыфало-щыгъэм игъэхъагъэхэм яхы-лэгъэ къэбархэр гупчэ гъэ-зетхэм къарыхъэщыгъэх. Джыры нэмылэмэ, мамыр щылаклэр зызэтырагъэуцэ-жырэ лъэхъаным, ыпэклэ щыгъоу къахыгъэм кызэрэ-кырамыгъэчыщтым пылтых. Къадэмыхъоуи плон плэ-кышгъэп: коц-натрыф лэжы-ным, тутын шлэным, бжъэ хъуным фежъэжыгъэх. Пчэн-мэл зэклэс ялэхъогъухэм хэ-гъуашъхэр злгъауыплэ. Гу-нахъ хъун хъыйанхэм — шы-хэм, цухэм, чэхэм ялахъу ащ хэлъым ыцлэ къемыломэ. Хэти кыгурэллом фэдагъ: плэ зэклэдзагъэу улажъэмэ, зэра-лоу, «лыжъ пшхын».

Теуцожь игъашлэ рэзэныгъэ хигъуатэщыгъ. Ыкъомэ ана-хыжъэу, ыныбжыккэ кыте-фи зоошхом клогъагъэр сэ-къатныгъэ илэми, псаоу къэ-кложыгъ. Лытэныгъэрэ шъхъэклэфэныгъэрэ кы-фащлэу Мыекъуапэ юф ше-шлэ. Мыдрэ зэишчыри лэжъэ-кло чанхэу кызэклэтаджэ.

Ыгу римыхыштыгъэ за-къор, хъау, зэп, пкъыгъуитлэ: Теуцожь ыцлэ пэгъэ, «Чыкклэ» кызэрэдэжэщыгъэхэр, ягъу-нэгъоу Хъаклэлл икъумбыл чыгъу кыкълэу кыгъэм «Сыдигъо ыкгогъу сыкъы-къошчыта?» зызэрэфиложы-щыгъэр ары.

Чыкклэ зэрэдэжэхэрэм есэ-жыгъагъ. Сыда адэ хэшшы-хъаштыр цыфмэ къыптыра-гъанэмэ. Ау ар кызыхэ-кынуу хъугъэм загъори егуп-шысэщыгъ. Игулытэ зы кыуыбытыщыгъэр: Алахъэм ешл, хэбзаклэр агъэуцэ зэхум сятэу фэкъллыр фэшлыгъэу зэрэпсэуштыгъэм кыхэкклэу югъу-шлэгъу къашыгъэ-гъэнклл хъун. Зыфиорэмэ зыгорэ хэмылгъэу щытыгъэп, щыбзэм кламыгъэкылгъэр маклэ.

Теуцожь ащ пылжыжы-гъэп. Дэо-ушыгъы зыферила-гъэр Хъаклэлл ичыгъ. Мафэ къэс «Хъаклэлл ичыгъ, Хъа-клэлл ичыгъ» зэраоштыгъэм, губгом лэжъако шылэхэ ху-ми «Хъаклэлл ичыгъ тибрига-дирым фэдэу ташъхыгъ къеп-

лъэ» алоу зэрэзэхыштыгъэм шлоллыккэу шытыгъэнклл пшлэ-нэп.

Чыкэм (ауштэу къуаджэр еджэмэ, тэ ыцлэ зэблэтхужы-на!) Хъаклэлл ичыгъ гупсэф кы-ритыштыгъэп. Пчэдыжырэ дэ-кыми, пчыхъэрэ кыдэхъажы-ми, мырзуштэу кырелоу кы-шлошлыштыгъ: «Сыд, тигъунэ-гъур, пцлэ рыраложынуу къэб-гъэхъагъ?» Етлани къумбыл чы-гым шэнэу хэлъыгъ зы — ипкла-шъэхэр ренэу лушъашъэщыгъэх. «Шъолъэупхъашъэш дунаим шъутет» — джар кыулушъэ-шъэу кышышъыштыгъ.

Игупшысэхэр зэкклэ зыхы-ушъафэхэу, игъунэгъоу Хъаклэлл гуцафэ кызыфыримыгъэшлэу зэрэхэтым кын ригъэлъэгъу-щыгъ. «Сыдэу сапэ укъени, чыгыжъ мыгъу», — ымылоу гъолжыжыштыгъэп.

Инасыпклэ цыфыр хэкъллэм лъэхъу. Ауштэу шымыгъэ, кын-мэ яхылыгъ уиульэгунба. Къыз-диклыгъэри, кызхэкылгъэри ымышлэу, ежъ-ежырэу зыфэ-лушъэшъэжъэу кыштагъ: «Зэ, зэ, къумбыл чыгыжъ, уклэгъэ-гъожынуу кыхэкълл...» Джар-ры ыгу хэжэгъуагъэр. Чыгыр джы ипыижыгъэп, инэкъо-къогъугъ нахъ.

Мафэхэр маклох, чэщхэр текых. Мазэм мазэр клэлъэкло. Уахъгэм зыгорэ кызыдимыхъу мэхъау?

Чэпэзэхогъоу Чыкэр цукум-клэ юфышлэ къекължыкы. Пшы-щэ лушъо реклолыр гъогум тет. Тлэкълу клуагъэу, псыныбэм мэкъшхо кызэрэдэлулырэр зэхи-хыгъэ. «Хэт изэкълкыгъа кудэр къэзыхырэ псыхъом зышигъэ-пскълнэу?» — зыфиложыгъ. Кур кыгъэуцуи, макъэр кыз-дилулыр лэныкъомккэ зигъэ-загъ. Ылэгъурэр ышлэш хъу-гъэп. Псылупэм хэт пхъэпчэным шлонагъэу джэе джадэ инэплэ-гъу кыридагъ. Кыпэшлэ-шынклл мэхъуба елом фэдэу, ынэхэр ыгъэхъулэблагъэх.

«Ухъуагъэп!» — кырелом фэдэу, джэе джадэм зыреутэ-кыжыкы. Чыкэр джы нахъ рэ-хъагъу хъурэм хэлъагъ. Юфым изакъоу зэрэфыримыкыштыр кыгурылуи, мычыжъэу Пщыщэ лушъо клэлъырыс Хъаджэмэт дэжэ псынклэу зыригъэхыгъ. Пчэжыеншэ лэзэу, джаехэри хъа-лэбгъошхохэри кыхидзышты-гъэх Хъаджэмэт. Хъачыхэри псыхъом хигъэуцощыгъэх. Клэлэу къэплон хуэмэ, пчэ-жыеешэн сэнхъатым фэгъэ-хыгъэу имылагъэ шылэп.

Чыкэм къэбары кызэрэри-ютагъэм лыпыгъэу, хъакъурэ-жыр — хъакъурэжэу, куахъор — куахъоу, пушъхъэ клэпсэхуи зыдагыгъэу, джэе джадэм зыфи-рагъэхыгъ. Псылушъом кызы-лохъэхэм кыхъу макъэ къэлэ-жыштыгъэп. Джащ лыпыгъэу Чыкэм ыгу кызучылыгъ. Ау

игупшысэ нэпцлэу кычлэкълыгъ. Пхъэпчэным бэшлагъэу шлофэ-гъэ джэе джадэр джащ нахъ фэ-мылэкължынуу пшыгъагъэ. Юфэ зерицыуагъэр кышлагъэу «зышъосэты» къефом фэдагъ.

Фэлэзжэу щыгъыи, Хъаджэ-мэт хъакъурэжэу зипчыпиджын къэгъэщыгъэм ыжэгъу цушъхъэ клэпсэр пытэу ригъэкълугъ. Етлани ылгъэккэ кызэрехъэу джэе джа-дэм ышъхъэ хигъэзыхъагъ. Клуагъэу зэкклэ хэлъыр зэкиугъо-ежыгъэм фэдэу джэе джадэм псыр кыгъэолъагъ, Хъаджэмэт-рэ Чыкэмрэ анэгъу кыгъэхъагъ. Нэбгыритлэмэ, кырымыухъу, клэпсэр къакъудыгъ. Пхъэпчэ-ныр пытэ хуэмэ алуи, кызыда-штагъ оцкклэлыкыгъэ. Джы-ри клэпсэм зыкырухъэм, «клакъ» ригъалоу пхъэпчэныр зэпыкы-гъэ. Псэу зэкклэжыштыгъэм псынжы кышыгъэ нэпкъ те-шъом кын къащымыхъоу джа-ер кыдалъэшъоагъ. Цукум ыккэ кыралъэшъулагъ. Клэпсэ цы-пэр ыубыти, Хъаджэмэт кум ихъагъ, ыпэкклэ клуи, Чыкэм къе-джагъ. Зэделэжъхъэ кум рагъэ-кълугъ, джэе джадэм ыккэ етлани кыпыштыгъ. «Сыдже кы-зэрыкълу кыпшышъуни» елоу кыпшлошлыни. Ащ фэтамы-гъэба уигъалоу, тлэкълу тешлэ къэс джэе джадэм зыкыгъэсыс-щыгъ.

Хъаджэмэт пчлынатлэхэ зэ-хъум Чыкэм кылуагъ:

— Некло, Хъаджэмэт, узгъэ-шложыны...

— Тхъауегъэпсэу. Теуцожь, а джаер зэрэчыли афикъун, тэри тыхъынып, — кызыхэкългъэри ымышлэу, цлэу кыгъенагъэр кылоныр кыригъэкълугъэп.

Хъаджэмэт ядэжэ дэжъажыгъ. Чыкэри, гушлогъошхо горэм зэлъиштагъэу, ишагу къэсы-жыгъ. Ыкъуиш кыделэхъэзэ джэе джадэр унэм рахъагъ. Зэ-лахыным фемыжъэхъэзэ, рапэ-сыштым еусагъэх. Чыкэм ылуа-гъэм ишъхъэгъуси ишъаохэми кыдырагъэштагъ. «Унэгъо шъхъапэпчэу зэрафикъоу къет-хъакълышт...»

Зэрауагъэуи ашыгъ. Пчэды-жымы шъэуишым къуаджэр зэ-пагъэщыжыгъэ. Зыдэжэ ихъэ-хэрэм джэе джадэм фэгъэхыгъэ къэбарыр зэахыгъахъу кычлэ-кыштыгъ: «А Тхъэм шъуегъэп-сэужыи, тыханына джаем тлозэ тыкъаплэщыгъ». Къагъэ-клогъэхъэзэ, лэшлы-лушлы горэ-хэр клалэхэм къалэкълалъхъэ-щыгъ.

Джауштэу зэрэкъуаджэуи, Чыкэм иунагъуи джэе джадэм хэтхыкължыжыгъэх.

Ар кызыубыгъынуу зинасып кыхыгъэм игупшысэхэми зэ-хъоклыныгъэхэр афэхъугъэх. Хъаклэлл икъумбыл чыгъ дэогъоу илэжъэп. Джы пчэдыжырэ жъэу дэкклэу, пчыхъэ клэсэм кыдэ-хъажы зыхъуккэ, пклэшъу ренэу кылушъашъэхэрэр кыфэ-усэхъу кышлошлы: «Афэрым, тигъунэгъужъ, лэу укычлэ-кыгъ!»

Зы кушъэ итхыг

«Хъатыгъужъыкълуае

Къоджэ музей

Зы кушъэ члэт,

Кушъэм ыкълышъо

Шъорэкълэ тхыпхъэу

Шъужыр тет», — ело Бэрэтэрэ Хъамидэ иусэу «Ку-шъэ» зыфиорэм. А кушъэр кыздиклыгъэр, ащ пылэ къэ-барыр гъэзетым бэшлагъэу кыишислотыкы сшлоиугъу.

Мы кушъэр тэ тиллакъо, стыщ кушъэу зэрэщытыр, ащ пылэ къэбары зынэпсхэр кыкълэтэкъурэ нэу, зисабый а аджалышъэм кушъэм хиуклыхъагъэу, сянэжъэу а къэбары кэзылотэжырэ сынгъу кыкълэуцожы, сэри ар къэст-хыныр кын кысышъыоу, сытхэным зыкълэрысшэиклызэ джырэ нэс къэсхыгъ. Усэр еджаплэм щызэдгъашлэ зэхъуми пылэ къэбары кытфалотагъэу къэсшлэжырэп, ау а усэр сэ ренэу сыгу илэ.

Мафэр гопгъоу, зы къурэ мысысэу, зэкклэ дунаир нэмы-цым кытышлылэгъэ заом ыгъэштагъэ фэдэу рэхъатыгъ. Къуаджэу Адэмые дэс унагъохэм афэдэу Гутлэ Шъали-хъэрэ Шылэхъанрэ яунагъо заоу къэблагъэрэм игумэккэ агу имыкълэу илгыгъ. Ежъхэм заом агъэкклон клалэ ямылагъэми, джыри ахэр цыкълугъэх, чылэм дэкклл заом ащагъэхэм Шылэхъан афэгумэкклэу Тхъэм кыуухъумэнхъу елэ-луштыгъэ.

(Клэхур я 4-рэ нэклуб. ит).

Дэгъу

Фельетон

Нэмыкълхэм ялоф зытетым сышыгъуазэп, ау тэ тилоф-шланлэккэ зэкклэ ДЭГЪУ!

Дэгъу, тыгъуасэ хэдзын-ушэтын зэлуккэ зэрэтилагъэр! Хэт ышлэра нахыбэрэ ащ фэдэ тимылэжынкы хъун, сыда плэмэ тилофшланлэ шылажъэрэр гъэтхэ осым фэдэу мэткълу.

Дэгъу, нэутхагъэрэ сэнаушчыгъэрэ зыхэлъ юфшлэкълэхэр зэрэтилэхэр, армырмэ кворумыр идгъэкъуштыгъэп. Зэго-рэм цыфхэр зыугъоигъэм, ар зэрэмыпсынклэр дэгъоу кы-гурылуагъ.

Дэгъу, мыжыкълэми едгъажыи, класэ тыфэмыхъоу зэрэты-ухыгъэр! Арышъ, гүлэштыгъэр, игъо ифагъ ыгъэцкклэщтхэмккэ, гужъагъэми ыгу хэкългъэп. Арышъ, ари, дэгъу!

Дэгъу, кыгушылагъэхэм яотчетхэм клэзыгъэ фамышлэу аужырэ хъарыфым нэсыфэккэ зэкклэ кызэрэлуагъэр! Кло зэкклэми ар джыри къагурылорэп, ау!..

Дэгъу, типрофкоми, тиадминистрации шапхъэу ашлошлэрэм зэрашломыкълэхэр! Армырмэ адрэ отырым яшапхъэ зыбгъэпшэн фаеу хъуштыгъэ! Ари, Дэгъу!

Дэгъу, типашхэм ренэу, анахъ лъагъу дэклогъэхэми, кызыфеплъыхыхэрэр зэрэщымыгъушпэхэрэр.

Дэгъу, фэдитлуккэ илъэсым зэзакъу нэмылэми, ахэми зилэшъхъэтетхэм анэлу кызэрэфагъазэрэр, анапэ мыдрэ-хэм зэрэщымыгъушпэхъынэу.

Дэгъу, юфэу тызфэгъэзагъэм икъоу тыпымылгъэу ешхэ-ешъорэ дэхъэ-дэклуатэхэрэмккэ гъэхъэгъэшхохэр зэрэтилэхэр! Ащ фэдэ зымылабэ бгъотын умылтыхъоми.

Дэгъу, тыныбжыкълэхэр зэлуккэм агу етыгъэу кызэрэ-мыкълэхэр! Тинахыжъхэм ащ фэдэ юфхэмккэ тарэгъушхо!

Дэгъу, юфшланлэм лутхэр зэкклэ, зэрэгъэлушыжыгъэхэм фэдэхъу, сыд къамылуагъэми, лэнэтлэ зехъэхэм, алэхэр зэ-рафыдагъэчъаехэрэр. Сыд ю фаеми — гимнастикэ мэхъу. Дэгъуба?!

Дэгъу, кыгушылагъэхэм ягушылэ кълыхъэ зэрэмышлыгъэр! Армэ чъые пырхъым бадзэхэр зы чыплэ ригъэсыштыгъэ-хэп.

Дэгъу, тилэнэтлэхэхэр зэкклэ хэз фэмыхъоу, иклэрыккэу зэрэхадзыжыгъэхэр, армырмэ кабинетхэр нэклэу къэнэнэкклл пшлэныгъэп. Клуи, непэ а пхъэнтлэкълум тес зышлоигоу шы-лэмэ убэлахъмэ къэгъот! Боу бэрэ ултыхъун!

Дэгъу, зэлуккэм зэе-луаехэр члэгъчлэлъ упчлэ кынхэр къатынхъу къазэрэхэкълыгъэхэр. Ау, етлани Дэгъу, ежъ а юфшлэккэ дэдэхэм ахэр ячылплэ зэрэрагъэуцожыгъэхэр! Армырмэ кыиуцуккэ лүклэщтыгъэх.

Дэгъу, гугъэр зэрягъэпцлэр нахъ, ащ фэдэу шымытыгъэ-мэ, зыгорэ типсэуккэ щызэблэпхъун шыплэкълыштыгъэ! Апэ уишъы зэпытымэ, цоу ренэу зыкълудыиэрэм рашлэрэм ублэ-кышгъэп.

Дэгъу, мы зэкклэ зэ джыри къэтлэтэнэу амал зэрэщылэр! Фэдитлуккэ Дэгъу, мы къэстхыгъэм иклэх нэсыфэккэ шъори шъузэреджагъэр!

Арышъ, гуклодыгъо шылэп, зэкклэри, Дэгъу!

ХЪАКЪУИ Аслъан.

Лъэгъо нэф

Зы кушъэ итхыг

(Я 3-рэ нэклубгом кыщечжъ).

Пчэдыжым жъэу, колхоз былымхэр нэмыцэу къэблагъэрэм Іэкламыгъэханхэм пае, къушъхэм зыфышт купмэ сятэжъэу Шъалихъэ адежъагъ. Сянэжы жъы дэдэу къэтэджыгъ. Жы чыиэагъэр гур ыгъатхъэу зылуишагъ, сабий цыклоу илъэс имыкърэр зыхэлъ кушъэм зытырилуби, рэхъатэу ыныбэ цыклоу икыгъэу зэрэчыерэм еплъыгъ. «Ялахъ зызакъу, мы бэлахъэу къақорэм сисабыйхэр, сиунагъо, чылэр, заом ащагъэхэр шыуухъумэнэу сыолъэ-лу», — ыуагъ. Ащ нахъ кыхъэ тхьэлълуным зырымгъэшлэу гъогу тыхъащт шъхьэгъусэм илалъмэкъ ышхыштхэмрэ шыгъынхэмрэ ригъэклоу ыублагъ.

Сятэжы ыгуклэ рэхъатыштыгъэп. Къэхъуштыр кыфалопшыгъэу ышлэштыгъэм фэдэу унашъохэр шъхьэгъусэм кыфешых:

— Сызэрэолгъэр сабийхэм уналэ атегъэт, Асыети кыгъэ-щэжъ, — Хъатыгъужыкыуае янэ-тыщ Борэнмэ адэжъ шылагъ, — цыхъэ афэсымышлэу арэп, уапашъхъэ исмэ нахъ рэхъат.

Ыкъуитлоу Арамбийр (ар сэ сят) Къамболэтэу чыерэмрэ кыгъэгъушчы зэригытылагъэх. Янэ едэлунхъу, дэлэпылэнхъу, янэ иунашъо хэмытэу шагум алъапэ дамыдзынэу къафигъэпытагъ. Етланэ кушъэм хэлъ сабий цыклоу ятэ екллагъ. Зи кымылоу бэрэ луплъыхъэу шъхъащытыгъ. Хэт ышлэра тым ыгу къэкы-жыгъэр? Ынэ кыккылу дунайр зэрэпсаоу зыштэн зыгу хэлъэу къежъэгъэ Гитлер имурад кыдэмы-хъуным, хъазаб хэфэгъэ хэгъэгухэм рэхъатныгъэ арылъ хъужыным шыгугъэу зэккы шлоу шылэр рипхъу а сабыеу зэплъырэм Къэралхъан фэзылусыгъагъэри ежыер арыгъэ.

Етланэ зыкызызэригъэзэккы ишъхьэгъусэ кырылуагъ:

— Мыщ анахъэу уналэ тегъэт, чъэшъунэп, шхэшъунэп, зыгъэштэн ыльэгъугъэккы къэгущылу кыиулошъунэп.

Ащ нахъыбэрэ шытыжынынэу тятэжъ уахътэ илагъэп. Игъусэу къежэрэмэ ахэтэу былымхэр рафыжъагъэх.

Бзылфыгъэ ныбжыккылу къэлэпчъэлу кылунагъэр бэрэ шытыгъ. Зэккы дунайр къэуцугъэм фэдагъ: атэкъэжъэу пчэдыжъ сзбахым къалоэ сабыр къэзыгъэу-шыштыгъэм ымакыи пчэдыжъ зыхыгъэп. Чылэ пчэгум ит орыжым хэс хъантаркъохэри кызы-пэдэжъыштыгъэхэп, бзыухэми загъэбыллыгъэу, зэккыри зы бэлахъ горэм ежэхэрэм фэдагъ.

Тэккы зыщэт ужым шъэожъыитлоу кыбгъодэтхэм гу къалытагъ нылэп.

— Неклох, нынэ, тижъугъэхъажэ унэм, пшъэшъэжыер къэушыгъэми сшлэрэп, — ылуи, унэм ккэлитлур рижъэи ихъажыгъ.

Ау унэ дэпкыпллым ыгу диштыгъэрэм фэдэу, ыгу имызагъэу, етлани унэм кыккыжыгъ. Пчэдыжыер жъы дэдагъ нахъ мышлэми,

шалъэр ышти, чэмыр зэрыт къакы-рымккы реклоклыгъ. Чэмыр кызыр-цыгъэри, унэм кызырхъажыгъэри кышлэжыерэп. Гумэккы зэлызыубытыгъэм чыплэ римыгъэгъотыжъэу уахътэр клоштыгъэ.

Нэф къэшынэу зырегъажэм хатэм хъагъ, натрыф кыыхыгъ. Шагум дэт хъакоу, сабиймэ ашхынэу ыупщэ-рыхыгъэр зытетым ипчэ кылуиыгъ, жъокоу пэлъым цацэм пилугъэ натры-фышъхъэ цынэр шигъажъэу ригъэ-жъагъ.

Дунаеу ныр зыхэтыр ыукъоу сабий гымаккы къэлугъ. Псын-ккы ныр зышылэти, гупшысэ хылыгъэу кышъхъа-рыуагъэм афырыкун, зэбгырызыфын къуачлэ кызы-рэккылыгъэм ыгъэгущыла-гъэм фэдэу, унэм иллади, са-быир зыхэпхэгъэ кушъэр шагум кырихи, унэ пчэлур къэзгъэжъаурэ къужъ чы-гым ычлэгъ чигъэгущыла-гъэу.

Кушъэм хэпхэгъэ сабыр ащ кыыхыгъ, кыгъатхъэу илфыгъэ ыбгъэгущыла-гъэу, ежъ сабийри янэ ыбгъэгущыла-гъэу зыфэзэщыгъэр зегъотым рэхъатыжыгъэ. Са-быим ыныбэ зекъум ылэмэ арыджэгъу, «гъыб-шыб» ылоу, кушъэм хэгупсэфыхъагъ.

— Гъунэгъу ныоу Бэгы-рэккы Муслымэтэу къақор-рэм сянэжъ пэгъоккы кы-ригъэблэгъагъ. Дэгъоу къэ-сэшлэжы ар ныоу нэгъуф да-хъу, шъхъащыр фыжыбзэу, дахъу гушылу, къурланым къеджэу, шъэлъэуатхэр кы-лоу зэрэщытыгъэр.

Дунэе къэбархэм атегу-шылэхъу шысхэзэ, шъэ-ожъыитлур унэм кыккыгъ, къужъ чыгым ыбгъуккы пкъэум хэлүлэгъэ зытхъа-кыплэм еклаллэхэи зэрэгъ-джэгухэзэ затхъакыгъ, зальэкыжыгъ. Шхэхэмэ зэраллоигъор анэхэм къа-ккышъу мычыжъащэу къэуцугъэх. Сянэжъ ахэр ыгъэшхэнхъу унэм рижъ-жыгъэх.

Ныуитлур гушылэныр шагум шы-падзэжыгъэу шысхэзэ, нэмыккы гъу-нэгъу ныоу Муслымэтэу лъэгъун кы-фырилу кылытыклогъэ Нэгъой Фа-фэ кыдэхъагъ. Ащ ыуж бэрэ шымы-сыжыхъу гъунэгъу ныхъэр езэрэщ-жыгъэх.

Ахэр сянэжъ шагум дишъыжы-кызыгъэгъэжыгъэр такыкы заулэ нахъ мыхъугъэу, ытхъаккымэ къаридзгъэ макъэхэр зыфэдэхэр кыгурымылоу хъаку къогъум кызыккыккы, тидз-хэр зэрэблэкыхэрэр инэплъэгъу кы-риджэгъ. Гүлэгъэ къэлапчъэм зылол-дэм, дзэккылхэр пшъыгъэхъу, пккы-лэр къахъу, улагъэхъу, лым зэлыккы-гъэ шыгъынхэр зышъыгъэхэри мыма-ккылу зэрэхэтхэри ыльэгъугъ. Топыр кым пышлагъэу, шэгынхэр зэрыл-жыккыккы куккы итхъу ахэр зэккы-ккыштыгъэх.

Тэ чылэ пчэгущыпкъэм тис. Тыз-тес урам кыхъэшхэм ебгъуккы-ти, урыс къуытэу Чумаковымккы далоитлэхыти, мзымккы пхырыккыхэти дзэккылхэр къушъхъэм еклужышты-гъэх. Ахэм къэуцунэу уахътэ ялагъэп.

Унагъо пэпчъ, шъхъадж хъазырэу илэр: хъалыгъу гъэжъагъа, ща, щэлама, шхыуа афызэккылашхъэти, араты-штыгъэ. Тхъэм кыухъумэнхъу афель-луштыгъэх.

Ахэр зышызэккылорэ дэдэм, нэмы-щхэр станицэу Васюринскэм, Щыккы-ккы ыккыккы шыт къуырым къэсыгъэхъу шытыгъэхэти, къахаохъу аублагъ. Апэрэ топышэр Щыккыккы дидзагъ. Ятлонэрэу къадзыгъэр чылэм бладзыгъ.

Топыр къаоу зырегъажэм, шагум джэгъоу дэтыгъэ ккэлэхэм ныр гүлэгъэ къаджагъ, ежыри кушъэм екллэнэу

зэригъашлэштыгъэ. Къехъулагъэр тхъамыккыгъо дэдагъ. Улэгъэ пшъы-ккы ылъакъохэми ылэхэми ате-лыгъ. Ынэ лъэныккы риутыгъ, ыжэпкъ лъэныккыи зэриутыгъ.

Хэтэ цыпэм пысыгъэ инысэгъоу Аслъанхъанэ къэсыгъ. Унэм сянэжъ рашъжыгъ, ау сабий цыклоу игъы-мэккы, ипчлэу макъэ плэмэ нахъ тэ-рэзын фэе, рэхъатыгъо кыриты-штыгъэп. Адрэ шъэожъыитлурми кыарыккыагъэр зэрымшлэрэми ыгъэгъагыштыгъэп.

— Къэралхъан, Къэралхъан моу кысэшъут, — ыжэ кызызэтыре-хым къушъхъэ горэ кыдэзыгъ, ыцхэр кылуэтэкъугъэх.

Сабый цыклур Аслъанхъан кы-фишъыгъ.

Сабыр ыльэгъуным ным илоф тетыгъэп. Ынэхэм лъыр ателыгъ. Сабый цыклур Іэхъуамбэхэмккы цыккы-цыклоу кылулэбэхъызы зыушлэккыгъ. Ыгъэунафыгъ: ылэхэр зэрэпымытыжыгъэр, нэгущы-зэ-щэу ни, пи, лупшлэи зэрымшлэжыер, ыныбэ цыклоу зэхъулухъагъэу зэрэ-щытыр.

— Ма, слышъухыжъ, мы дуна-им ащ илоф телыжъэп, зилэшлагъэм ар фэгъунэп. Адрэ ккэлэхэр тыдэ шылэхъа? Зэккымаккы якъэбар зызэрегъэ-шлэ ужым иаккылы шыуагъ.

Сятэ ышъхъэ щэ хэлъыгъ, ыльэгущыла-гъэу, сятэжъэу Къамболэт ышлэш нэлыиц илэжыгъэп. Сятэшыпхъоу, Асиетэу, янэтышым адэжъ шылагъэр ары зи кызымы-хъулагъэр.

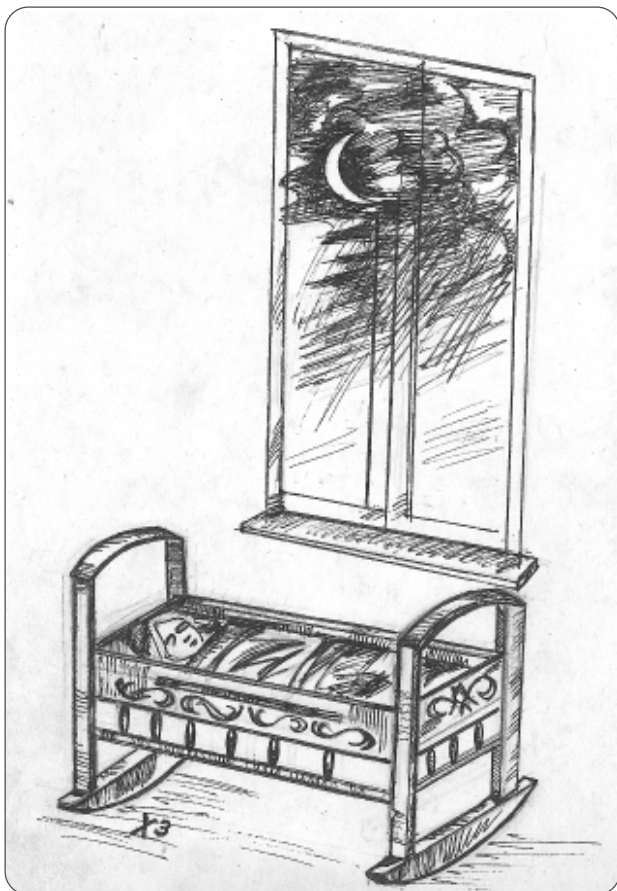
Уахътэри маккы, улагъэхэри мэккыжы, ау гум итыркыоу ныгум телыер зымы ыгъэккыжыерэп. Нэужым илъэс пчэагъэ тешлагъэу ежъ ыккыоу, сэ сятэу Арамбий, (Пушэккы еджэщтыгъэх) тракторым зеуккы, тэ пшъэшъэжыишлэу тыккыккыи, тэнэу Нусиет илъэс 25-м итэу, шъу-забэу тыккызылэхъэнэм: «А слъэ-гъугъэ отэрым ар къахъмыхъожы-гъэмэ сьд фэлогъагъэр», — ыло-гъагъ тэнэжъ.

Асыет Хъатыгъужыкыуае шыц Темзэккы Мэхъудэ шъхъэгъусэ фэхъуи, унагъо ашлэнэу рагъэжъагъ. Ащ къуаджэм дэт гурыт еджаплэм хъасапымккы, Масхъудэ урысыб-зэмккы илъэсыбэрэ шырагъэджа-гъэх. Апэрэ сабыеу Мариет кызы-фэхъум, пхъум пшъэшъэ кушъэ фа-мышшым, кушъэр янэ ритыгъагъ. Гъунэгъуи Іахъыли кыхъэрэмэ, кушъэм итеплэ агъэшлагъэу, иккы-бар зэлашлагъэ. Пшъэшъэжыер кушъэм зыхехыжым, къэлэлухи, къоджэ музеу еджэплэ шагум дэ-тым аритыгъ. Нэужым сабий кы-фэхъу ккэс кушъэр къаихымэ, зы-фэхъэккы аритыжыккы, илфыгъэхъу Нурети, Руслъани, Римми, Эмми шиплугъэх. Зы цыф дэй къахъ-мыккы, ашъэрэ гъэсэнныгъэ зэккыи ялэу, Тхъэм къаритыгъэ насыпыр ягъогу ашлэныгъэ аккы.

Ежъ тятэшыпхъоу Асыети илъэ-сишым ежъагъ идунай зыхъожы-гъэр.

ЧЭТЭО Сусан.

Тэхъутэмыккыое районымккы Инэм гурыт еджаплэу N 2-м адыгабзэмккы иккылэегъадж.

ежъагъэу, яшэнэрэ топышэр шагум кы-дэфагъ. Унэм ыккылэныккы гуиыгъ, зы ккэлэр кыгъэмэхыгъ, адрэ лъэ-ккылэныккыккы пккызэу куоштыгъэ. Ежыри, сянэжъ ары зыфаслорэр, луй-гъэмэхыккыгъ.

А лъэхъаным тэфэу шагум кыдэ-хъэгъэ гъунэгъу шъуэу Бирэмэ Цуцэ, зыккызышлэжыгъэу къеджэщтыгъэ сянэжъ ымаккы кызыхымыхъу, егъашлэм ащ фэдызыл зымылэгъугъэ бзыл-фыгъэр, ыльэгъугъэм ыгъэштагъэу, ку-омэ, ишъхъэтэхэу ыгъэчэрэгъуэз, шъо-фышхоу чылэ пчэгум илэм илэдагъ.

Коцэу къатырэр къаызыхынхъу хъамбарым лутыгъэ цыфхъу, топышэр зыдэфэгъэ шагум кыфэзылэуэнкыгъэу къачъэрэмэ ахэлъэдагъ. Ау Цуцэ плэ-жэнэу, зэбгъэшлэжынынэу шытыгъэп.

— Гүлэгъэ зэрэунагъоу ыуккыгъ! Гүлэгъэ зэрэунагъоу ыуккыгъ!

Зыккызырагъэшлэжынын амылэккырэ бзылфыгъэм блэхъушъуытыхэзэ чъэ-штыгъэх.

Шагоу зыдэхъагъэхэм далъэгъуагъэр, угу мыпытэ дэдэмэ щэчыгъошлугъэп. Зэккы зэфэдэ бзылфыгъэ гумэхэ зэ-ккыла. Ашыщэу гу кызылэпызышъы-хъажыгъэр къэшлэжыгъ. Ежъ сянэжъ ккэтысыгъ. Къехъулагъэр ылэхъуам-бэхэмккы ыпкыинэ-лынэмэ ателабзэ

Лъэгъо нэф

Редакцием ипочтэ щыщ

Бзылъфыгъэ хъунхъагъ

«Ащ идэхэ!уагъэу тэ кыднэсыгъэм, имыхъамелэу, тэ, кIалэхэм, кытIуфагъэм апае Алахъым джэ-нэтыр кыырег Гоцнагъо». — КIуашъ Аслъан иунагъо зыфилогъэ бзылъфыгъэ цыкIур ары непэ зигугъу къэсшымэ сшIоигъор.

Гоцнагъо Ленинхъаблэу псычIэгъ хъужыгъэ чылэмкIэ Дэрбэ Якубэ ефэндым ыпхъу анахъыкIагъ. КъызэралотжыкIэмкIэ, тичылэ анахъ дахэу кыда-щагъэмэ ащыщыгъ. Ащ ди-штэуи Iэдэб дахэ хэлъыгъ.

Къэзыщэгъэ Емыж Ибрахымэ илъэс пшIыкIутIу-кIэ нахъыкIагъ. Ау еджэгъагъэп. Совет хабзэм бзылъфыгъэхэр еджэн фиты ышIыгъагъэми, ефэндэу рашыгъэм ыпхъу ащ фэдэ фитыныгъэ ратыгъэп. ИшIи шIэгъошIоу, дэгъоуи еджэ-нэуи ригъэжыгъагъэми, гъэ-сэныгъэ иIэ хъугъэп. Ежы-лъэкIыштыр арыти, Тэуе-хъаблэ ШКМ-кIэ еджэхэу кышIыгъэхэуагъэгъэ еджа-пIэм латин хъарыфэу ады-гъ-урис алфавитымкIэ бук-вэхэр зэригъэшIэжыгъагъэ-рытхэнэу ыкIи реджэнэу.

СабытIур иIэу Гоцнагъо

лIым гум кызыренэм, сабий-хэр зыщыщмэ ахимыщынэу ыIуи, тыщым ымыгъээжыгъэу, Аскъэлае кыдэнэгъ. Ащыгъум пшъэшъэжыер (Томэ) еджа-пIэм чIэхъэгъэ кыдыгъэ, шъэ-ожыер (Аскэр) нахъыкIагъ.

СицIыкIугъомрэ синыйжы-кIэгъумрэ зыщыкIогъэ хъаблэм Гоцнагъуи хэсыгъ, сиунагъокIэ джыри ащ сьдэсын фаеу хъугъэ.

Нахъ зыкызысIэтым синэ-нэжъ сыригъусэу сэр-сэрэу бэрэ сикIуапIэщтыгъэ Гоцнагъо зэ-рысыгъэ хапIэр. Сянэжъ Гоц-нагъо ежы ыпхъумэ афигъадэу лъэшэу шIу ыльэгъуштыгъэ, исабытIуи ыналэ ренэу ате-тыгъ. «Адэ гушъ хэт ыналэ те-тыныгъа мо тхъамыкIэ цы-кIум, янэ лъыдэсэп, ятэ лъыдэ-сэп», — ылоштыгъэ.

ШIу умыльэгъун умыльэ-кIынэуи ежыри гъэпсыгъагъэ. «Гоцнэгъо цыкIур» — ары чылэм зэрэщеджэщтыгъэхэр.

Тэ, кIэлэцIыкIухэм, а бзылъ-фыгъэм гумэки иIэми, гукъао

иIэми тшIэщтыгъэп. Тызи-лъэгъукIэ кытфэхэфэу, оред-хэр кытфIохэу, сэмэркъэ-ушIылэу, нэгуйхыгъэ дэдэу-щтыгъ. Сэ сIэ оредышIом-рильхъажыгъэу, «Май цыкIу» зэралорэм пае, ежы «мые цы-кIу, кыужэе цыкIу ей-ори-дэда-орида-а», — ылозэ оредышхо кысфилоштыгъэ.

Бэрэ шIухъафтын цыкIу-хэмкIэ тигъэгъушIоштыгъэ, ар зыщымамалыми жэбзэ дахэ-кIэ тызIэпищэщтыгъэ.

Ежы бзылъфыгъэр чIыпIэу зэрытыр кыныгъэми, исабий-хэми, зыхэс хъаблэми нэш-хъэу заригъэлэгъуштыгъэп, тхъаусыхэлагъэп.

Иунэ хэт ихъагъэми, иIэм елытыгъэу гъомылапхъэкIэ хъунхъагъэ. Сэмэркъэур кьэбэ-кIэу «щыпс-лэпсыр» IэшIуба? — ылоштыгъэ, ар цIэу зыфи-усыгъагъэр кIадзэ зимыIэ кар-тоф гъэтIэтIагъэр арыгъэ. Ар томат тIэкIукIэ ыгъэуплэ-жыты, «щыпс дэгъу» ыло-штыгъ. Тэ ар тшIолэшIугъ.

Инасышыгъэр ишагу чIыгу дэгъу зэрэдэлъыгъэр ары. Ащ кыдихырэ хэтэрыкIхэм акIи-хырэ ахъцэ тIэкIумкIэ икIэ-лэцIыкIухэр ыфапэщтыгъэх. Гоцнагъо дэкIо-бзэкIуагъ. Хъаблэ кIэлэцIыкIумэ еджэпIэ чIэхъажыгъом ехъулIэу афа-дэщтыгъэ, ныбжъ зиIэу кьэ-лъэлухэрэми афадэщтыгъэ. Ежы ипшъашъи, икIали ащыгъы-штхэр афидыштыгъэ, IэпкIэ-лъапкIэу ылыгъыгъэх. ГъэшIэ-гъоныгъэр, ежы шIэныгъэ зэ-ригъэгъотын зэримылъэкIы-гъэр арэу кыгъчIэкин, кьалэм зыкIокIэ сабийхэм тхыль цы-кIухэр кьафишъэфыхэти кьафи-хыштыгъ. Сэ сыцIыкIугъэми, ренэу сыгу кьэжыгъы пшысэу «Аленький цветочек» зыфило-рэр кытфихыгъэу кытфе-джэзэ кыкIырэр кызэрэтфило-тжыштыгъэр. Сэри тхылым арэу кысшIошIы сыкIэзыгъэ-гушIугъэр.

СыкызырыгушIулэрэ уахътэр чыжъэба, дунаир заомрэ гъаб-лэмрэ кьалэпызыжыгъэ кьо-

дыгъэ. Шъузабэри багъэ, ибэхэри ащ нахъыбжыгъэ. ЗилI заом кыхэкIыжыгъэ-гъэм, сэкъатныгъэшхо ерI фаеми, ышъхъэ кыхъы-жыгъэ кьодыеми ехъуап-сэщтыгъэх. Зятэ кьэзыгъэ-зэжыгъэхэми ягушIо-гъуагъ.

Гоцнагъо шъузабагъэми, нэгуйшIоу, ыгу ымыгъэкодэу-щтыгъ. Зянэ имыс кIэлэ-цIыкIухэр зэришIалIэхэу, иунэ рищэхэмэ ыгъашхэхэу, ыгъэчыгъэхэу, хъунхъэ цы-кIугъ.

А лъэхъаныр кыныгъэ-ми, цыфхэр зэфэгумэкIы-жыкIэхэу, анаIэ зэтырагъэтэу, сэмэркъэур якIасэу щы-тыгъэх. Зы унагъом фэдэу, зым имыIэмкIэ адрэр де-Iэжъэу, дэгъоу зэрэлыгъы-гъэх. ЯIэ щымыIэми, унэки, тахътэки, щыгъынкIи, гъо-мылапхъэкIи агу кIоды-щтыгъэп, гукIэгъу зэфашы-щтыгъ. Хъагъу-шъугъугъэ ахэлъыгъэп.

— Шыкур ашIыштыгъ, Тхъэм елъэлъуштыгъэх, пса-уныгъэкIэ кызэрэжэу, ры-зыкъ зэрэщымыкIэхэрэм пае.

ЛIЫХЪУКIЭ Мур.

Аскъэлай.

Цызэдахэ фэмыгъэбзылъырэр

ШАПСЫГЪЭ кыушъ-хъэ мэзым цызэ дахэ горэ хэсыгъ. «Хэсыгъ» сэлэ шъхъае, джыри ар псаун-фае. ЫцIэ Цызэдахэ шъуIоу шъукIэупчIэмэ, нахъ тэрэ-зэу кышIуаIон, ау сэ непэ зэрэсшIэу ащ икъэбар кьэсIотэн.

Гъэ кьэс а Цызэдахэ яунагъокIэ дэшхо, дэжъый, шъхомч, нэмыкI шхын Iэ-шIу-IушIухэр аугъоих. Чыгъ гъурбэу зэрысхэм изы ашIышъ, чыIэ дэдэ зыхъукIэ пырацэхэр кIэщэ-кIыгъэу мэчыгъэх, тIэкIу кьэфабэмэ, ягъомылэхэм яцэгъухэу набгъом кьеп-лых.

Нэшэнэ гъэшIэгъон Цызэдахэ хэлъ. Яунэ илъыр афэхъушт пэтзэ, гъэм шы-пэхэ зыхъукIэ, зы куп Iэгъо-блэгъум шычIетIэ. Зэгъо дэдэрэ ахэм алыхъужыгъэу кызыежыэрэр. КIыр кIы-хъэу, чыIэу кызыхэкIы-кIэ ары. Бэрэ кыхэкIы чIитIагъэр ымыгъотыжыгъэу. Джащ пае хъакIэ-кьуа-кIэхэу игъунэгъухэм Цызэ-дахэ щыгъупшалэу, иакъыл-кIакоу, мыкуоу кьашIошIы.

Ау акъылыр арэп зэлъы-тыгъэр. Къэсагъэу гъунэ-гъу зыкыфэзышIыгъэ Къор ары. ЧIетIэфэ «дыргъ-дыргъ» ригъалоу нэгъгун-джыкIэ кьаплэгъэ шхэу,

етIанэ чыгъ чIэгъхэр зибзэ-ихъахэкIэ, мыдрэхэр кычIи-хыгъэу, Iэгъо-благъор пкIэ зэхитIыхъэу хэт. Зыгорэ бгъо-тыжына ащ ыуж?! ЕтIани ишIырхэр игъусэмэ?!

Гъатхэр кызысыкIэ — Цызэдахэп — Къом ымыгъоты-гъэхэр кьэлъагъох: чыгъ цы-кIу шъхъэпэ шъуантIэхэу. Ахэр зильэгъухэкIэ, Цызэдахэ дунаир фэмыхъужыгъэу мэгъушIо! Исабийхэу шIокIодыгъагъэхэр ыгъотыжыгъэхэ фэд. Ау ахэ-ми Къор аблэкIырэп, зильэ-гъухэкIэ ятIэ.

«Мырыба, сигуагу, угу нахъ зыфэузынэу ахэтыр», — ыло фэдэу дэплъыезэ рекIых.

Зырыз дэд кьанэрэр. Шъхом-чыр нэмыIэмэ — ар щымыIахэ ышIыгъ пIоми хъушт. Шъу-шIошъ мыхъумэ шъухахэ зэ-ямэз.

Гъунэгъу дэгъу дэдэхэп Цызэдахэ иIэхэр. Къолэжъ закъ-ори екъуба! Ыпэ гъукIэ утэ-шъуагъэ горэм фишIыгъ пIонэу, шхын тыгъоу Цызэдахэ иунэ кыырешае. Имысхэмэ, ыгъоты-рэр рехы. Ау Цызэдахэ, ишъхъэ-гъуси исхэу кыырагъэлэбэна? Езэонхэба? Ренэу езаох, ренэу текIох, ау зым утекIуагъэкIи зы кыкIырэп, бэ мэхъух.

«Къахъ, кьарых, кьырахы», — аIозэ, джыри кьэбыбыжыкIы. Янасып Къом ытхъугъэм хэ-сынхэр зэрякIасэр нахъ, уна-гъом щыIакIэ иIэжыштыгъэп.

ПШЫС

Адрэ гъунэгъумэ уязэгъын фэдэу Цызэдахэ ахэлплэ. Ау шIотхъамакIагъор — чIыпIэу зыщыпсэхэрэр ахэми агъэдэ-хэнэу ашIэрэп. Амыгъэлаеми, джащ пае ыгу афыхэкIы. За-горэ яушъыи фэдэу арелэ:

— Сэ чIыпIэу сызшыпсэхэрэр згъэкIэрэкIэныр сикIас. Дэгъу-ба ауштэу упсэуныр? — Зы-фило-рэм кыкIырэр кьамыубы-тэу, идэхэгъэ рэкъэи кьашIошIы:

— Адэ ары, о дунаир кьэ-огъэдэхэ. Ощ нахъ дахэ щыIэп, — шхыпIыхэзэ, раложы.

«Мы делэ цыкIум сыд шъуIуа шъхъэкуцIыр зыкIи-гъэпIонкIырэр?» — зэреложы ащ дэжыкIы Къоми. — Сыда мыщ нахъ мыхъурэми фэ-мыгъотырэр? Сыдэуштэу чIы-пIэр кьэбгъэдэхэна, дахэ улъы-хъузэ, отIэ зэпытымэ? Сэ зыдэсшIэжыгъэр закъор — сыздэщымыIэм щынахъышIу, сыздакIорэм кышIысэгъэдэи. Адэ дэгъур згъотымэ, сыд пае сымыгъэфедэщта? Сыд пае чIыпIэр дэу, зы зыдэщымыIэм сыщытIэна?»

«Дыргъ-дыргъ» ригъэ-Iоштмэ ары нахъ, ащ фэдизкIэ ишъыпкьэу зыщегупшысагъэ-ми, зы гушIыIэ ыжэ кьыди-гъэзырэп. Адэ арыба? — мо-рзу лъагэу уашъхъагъ тесым сыдэуштэу тэрэз-тэрэзэу зы-

фэбгъээзщта? Къин. ЕтIани сыд пае гуригъэIона, мафэ кьэс, мэфэ реным регъэлэгъу-ба узэрэпсэхуштыр.

Ежы Цызэдахэ игъунэгъухэм зафегъазэмэ, анахъэу игупшы-сэ зыгуригъэIон ыгу хэлъыр Къор ары. Къолэжъхэри ащ ды-хэты шъхъае, ахэр ащ фэди-зэу шIолофыжыхэп. Шъыпкьэ, гъу-нэгъухэми ащымыгъутын ыльэ-кIырэп: зыгорэкIэ чыгъ хэтэ шIэнкIэ кыздэлэп кьахэкIымэ еIо. Ары шъхъае, Цызэдахэ лъышIэгъэ, Хъэ закъом кьупшы-хъэ горэ чIимытIэмэ, зы узгъэ-гугъэн кьахэкIырэп. Ау ары чыгъ гъэтIысыкIэ хъунэп...

Джащ фэдэу зы лъэхъанэ го-рэм Цызэдахэ ыгу кIодыгъэу ежырэр ащ инысэгъурэ яуна-гъохэмкIэ чIыпIэ нахъ дэгъу агъотыштымэ аIуи ежыгъа-гъэх. Къохэм, ахэм ягъусэ кьо-лэжъхэм ауштэу ашIыба, сыда мыдрэхэри зыкIемыпIыштыр?

Мэзым хэкIыхи, шъофыр зэ-пачыгъ, шъофыр заухым, кьушъхъэм дэкIуаехи кьехы-жыгъэх, псыхъошхом IукIэхэ, ащи исыкIыгъэх, ащ ыуж пшъыгъэхэу чыгъ ин горэм — чыгаеу, ычIэгъ кышIыуцу-гъэх. ТIэкIу загъэпсэфи, етIанэ заплъыхъагъ.

ЧIыпIэ дэгъу дэдагъэп, ау, кызэрэрадзагъэмкIэ, уегугъумэ, ари зыфэдэ кьэмыхъугъэ пшIын

плъэкIышт. Сыдэу щытми, чыгъэу агъэнэфагъэм унэ-щагъэпсыгъ, шIункIэ зэхъум чыыежыгъэх.

ПчэдыжыкIы, кьэушы-жыгъо имыфэхэзэ, зеп-лтыхыхэм, я Къо нэлъасэ «дыргъ-дыргъ» ылоу чыгъ-лъапсэхэр етIыхэшъ псын-жыкIы хэт.

— Хъунэп мыр, — аIуи, джыри ежъэхэ, бэкIаерэ кIуагъэх.

ЯтIонэрэ пчэдыжыкIы Къолэжъ куомакъэм кы-гъэуштыгъэх. Къори апэмы-чыжыгъэу темэным хэлъэу алъэгъугъ.

Джауштэу а гъэм кьа-кIухъагъэр бэ, ау, бжыхъэр кьимыхъапэзэ, яунэжъмэ якIужынхэу хъугъэ.

... Сэ ахэм сахэтыгъэ шъыпкьэ шъхъае, сишIуа-гъэ язгъэкIын слъэкIыгъэп.

— ЗыгорэкIэ, — гушIы-Iэм пае, ясIуагъ, — шъу-фаемэ, цызэ щэрэхъ шъу-рагъэтIысхъанэу сьлэIун. Сыд пае шъухэтына мыщ фэди-зэу кьин?

Зэхамыхыгъэ фэдэу за-шIыгъ нахъ, зы аложыгъэп. ЯпшэщытIыри пшIэнэп.

Шъори, Тхъэм пае, шъуа-хахъ, нэмыкI горэ кьафэ-шъуугъушIысынкIи хъун...

ЩЭШIЭ Аслъан.

Я 3 — 6-рэ нэкIубгъохэр зыгъэхъазырыгъэр МАМЫРЫКЪО Нуриет.

Къэкошыжьын Иофыр

КъэкIожьыхэрэр хэгъэгум ищыкIагъэх

Е. М.: Урысыем шыпсэурэ лъэпкэ зэфэшхьафхэм ядиаспорэхэм ащышхьафхэм ячIагужь къагъэзэжьыным сыдыгъуи фэгъэх. СССР-р зэбгырызыжьы-фэкIэ ащ фэдэ амал ахэм яагъэп, я 90-рэ илэсхэм къэкIожьынхэм гу тырашIыхьагъэп. Джырэ уахътэм Иофхэр нахь зэблэхьуагъэх — республикэм щыIэклэ-псэукIэу илтым хэхьуагъэу сэлъытэ, неущрэ мафэри нахьышIуным тыщэгугъы.

М. З.: Я 2006-рэ илэсым къышхьагъэу УФ-м и Правительствэ тикъэралыгъо къагъэзэжьынышIы шыпсэунэу фэхэм апае къаритырэ квотэхэм япчъагъэ илэс къэс хэгъахъо. 2007-рэ илэсым квотэ 50 щыIагъ (дгъэфедагъэр — 10), 2008-м — 220-рэ (39-рэ), 2009-м — 1500-рэ (яттыгъэр 103-рэ). ЗэрэхьурэмкIэ, квотэу къытатырэм ипчъагъэ къыхэхъо зэпытми, ащ щыщэу дгъэфедэрэр макIэ. Ащ къыкIырэр — тилъэпкэгъухэр яхэкужь къагъэзэжьыным дэгужагъохэрэп. Джащ пай мы илэсым (2010-м) къэзыгъэзэжьы зышIоигъохэм яттыщт квотэхэр 300-м емыхъоу зыкIышхьагъэр. Ащ щыщэу агъэфедагъэр пчъагъэм ызыхан ныIэп.

— Тызхэт уахътэм хэгъэгум къэбгъэзэжьышхьафхэм, амал дэгъухэр щыIэхэ хьуагъэ. Репатриантхэм фэгъэкIотэныгъэхэр афашIых, ятхыльхэр агъэпсыхэ зыхьуки джащ фэдэ. КъэкIожьыгъахэр республикэм шыпсэухэрэр къэзыгъэзэжьыхэрэм IэпыIэгъу афэхьунхэм фэхьазы-

Тилъэпкэгъухэрэу Iэклиб къэралыгъохэм ащыпсэухэрэр ячIагужь къэкIожьы-хэ зэрашIоигъор АР-м имиграционнэ къулыкъу иIофышIэхэм бэрэ къалэты. Ахэм къагъэзэжьынымкIэ зышIуагъэ къаклохэрэр къэралыгъо институтхэм ямызакъоу общественнэ институтхэри ары. Мы ИофымкIэ визэхэр, къегъэблэгъэ тхыльхэр зыгъэхъазырыхэрэ ыкли Iэклибым къыкIыгъэ цыфхэр регистрацие зышIыхэрэ отделым ипащэу МыгъолI Зарэрэ общественнэ движение «Адыгэ Хасэм» итхьаматэ лъэпкэ диаспорэхэм Иоф адэшIэгъэнымкIэ игуадзэу, ОФМС-м иобщественнэ-консультативнэ Совет хэтэу Едыдж Мэмэтрэ гуцыIэгъу тафэхьуагъ.

рых. Арэушхьафхэм щытми къэкIожьырэр макIэ. Сыда ар къызхэкIырэр?

Е. М.: Сэ сишIошIыкIэ ащ ушхьагъуишхьафхэм иI: информационнэр, экономическэр ыкли бюрократическэр. КъэкIожьы зышIоигъохэм янахьыбэм къэбар тэрэз анэмысэу ыкли алэклэмылэу зэрэщыгъэр сэ сишIошI мэхъу.

М. З.: Iэклиб къэралыгъохэм ащыпсэурэ тилъэпкэгъухэм апыл къэралыгъо политикэм

фэгъэхьыгъэ федеральнэ законным хэхъоныгъэу фашIыжьыгъэхэм ахэм якъэкошыжьын нахь псынIэ ышIышт. Тапэклэ тилъэпкэгъоу алыгъэщыгъэхэр урысыбзэ зышIэрэ закъохэр арыгъэ. Джы зэгорэм зыIахьыблагъэхэр, зятэ Iашхьэхэр Урысыем шыпсэушхьафхэм зэкIэм ащ фэдэу яджэх.

Е. М.: Ащ фэдэ документхэр щыIэхэ зэрэхьуагъэм инэу тигъэгъушIуагъ. Джы Iэклиб хэгъэгухэм арыс хэхэс псэуи

«тилъэпкэгъу» статусыр яIэ хьуагъэ. А тхыгъэр тыркубзэкIэ зэдзэкIыжьы, Тыркуем шыпсэурэ тилъэпкэгъухэм афадгъэхьыгъэ, къэбар тэрэз ахэм алэклэханымкIэ ащ ишIуагъэ къэкIошт.

М. З.: Миграционнэ политикэу тыхэгъэгу илтым зэхьокIыныгъэу фэхьухэрэр Iэклиб къэралыгъохэм арыс тилъэпкэгъухэм алэклэсынхэмкIэ лъэпкэ диаспорэхэр тапэкли нахьышIоу дгъэфедэнхэ фае.

— СНГ-м, Iэклиб къэралыгъохэм ащыпсэурэ тилъэпкэгъухэм ыкли дунэе гуманитарнэ ИофшIакIэм я Федеральнэ агентствэ шэкIогъу мазэм Адыгэ Республикэм зэзэгъыныгъэ дишIыгъ. А тхыльыр сыд фэдэ, сыда зыфэлорышIэщыт?

Е. М.: Урысыем тапэклэ шыпсэушхьафхэрэу Iэклиб хьуагъэ лъэпкэхэм якультурэ клэн къызэтегъээнэным ыкли хэхъоныгъэхэр егъэшIыгъэнхэм ар фэгъэхьыгъэ, ары зыкIаштагъэри. Джащ фэдэу тилъэпкэгъухэм яфитыныгъэхэр къэухьумэгъэнхэм, урысыбзэр ашIэным зэрэдлэжьэштхэр, Адыгейм инвесторхэр къешэлIэгъэнхэм зэрэпылбыхьтхэр, нэмыкI Иофхэри документым итхагъэх. Ахэр УФ-м ипосольствэхэр, иконсульствэхэр чIыпIэ зэфэшхьафхэм ащыIэхэр къызфагъэфедэзэ ыкли хэхэс тилъэпкэгъухэр къыздарагъалэхэрэ зэшIуахынхэрэ ягъухэлъ.

ЗэрэхьурэмкIэ, къэралыгъо органхэм янашхьафхэр лъэпкэ диаспорэхэмрэ азыфагу зэпхыныгъэ гъэнафэгъэ дэлъ хьуагъэ. Миграционнэ къулыкъуи ахэм зэрагъэклорэ Иофхэм чанэу ахэлэжьэныр ипшъэрылъ. Сыда Iомэ Iэклиб къэралыгъо къыкIыгъэу Адыгэ Республикэм къыхьагъэр зэкIэм апэу къызэ-кIуалэрэр ОВИР-р ары. Лъэпкэ зэфэшхьафхэм къахэкIыгъэ цыфхэм мыщ IэпыIэгъу щагъотышт, ящыкIыгъэ къэбархэм нэIуасэ шафашIышхьафхэм, агъэфедэрэ бзэр афызэрэдзэкIы-нымкIэ IэпыIэгъу афэхьушхьафхэм. Арышхь, репатриантхэр Урысыем ищыкIагъэх, Урысыер ежхэми зэрэщыкIагъэм фэдэу.

Т. БЕЛОВ,

АР-м имиграционнэ къулыкъу ищыкIагъэх.

Сурэтхэм арытхэр: МыгъолI Зар; Едыдж Мэмэтрэ.

НыбжьыкIэхэм IэпыIэгъу афэхьуагъ

НыбжьыкIэ ИофхэмкIэ отделхэр Адыгэ Республикэм икIалэхэм ыкли ирайонхэм зэкIэми ащызэхашагъэхэр непэ Иоф ашIэ. Пшъэрылъ шхьаIэу ахэм яIэр ныбжьыкIэхэм IэпыIэгъу афэхьунхэр ары. Анахь дэгъоу зышIошIэн зыгъэпсыхэрэм ащыцI Теуцожь районым щыIэ отделэу Iэшынэ Налбый зипащэр. Ащ бэмышIэу зылудгъэклэгъ, джырэ уахътэ анахьэу аналэ зытырагъэтырэм, Иофыгъоу, гумэкIыгъоу яIэхэр, зэшIуахын алэклэгыгъэхэм ар къатедгъэгъушIагъ.

Илэс планэу зэхэгъэуагъэ дитхэу отделым Иофхьабзэ гъэнафэгъэхэр зэхэщэх, ныбжьыкIэхэрэу IэпыIэгъу зышхьагъэхэм ишIуагъэ арегъэкIы. КъыткIэхьуагъэрэ лIэужхэм административнэ правэукъоныгъэхэр амышIынхэм, аркъым, наркотикхэм, тутыным апышхьагъэ мыхьунхэм, гъоухэм къатехьуагъэр хьуагъэ-шIагъэхэм ахэмыфэнхэм фэшI профилактическэ Иофхьабзэхэр отделым зэхэщэх. Ащ пае ГИБДД-м, правэу-хьумэкIо органхэм, нэмыкI къулыкъу-хэм ялIыкIохэм зэлукIэгъухэр адашIых.

Районым игъогухэм къатехьуагъэрэ авариехэм тхьамыкIагъоу къызыдахьырэр, ахэм ныбжьыкIабэ зэрахэкIуадэрэр, шъобжхэр атешагъэхэр зэрэхьурэр къафалуатэ, зэгъусэхэр хэкIыпIэу щыIэхэм яусэх.

афэхьуагъ

«Цыфым ифитыныгъэ и Маф» зыфи-Иорэ Иофхьабзэу бэмышIэу отделым зэхышхьагъэм ныбжьыкIабэ зэришхьагъэ. Зыныбжь имыкIыгъэхэр, ныбжьыкIэхэр патриотэу плугъэнхэм, ахэм фитыныгъэу яIэхэр агурыгъэIогъэным Иофхьабзэр фэлорышIагъ.

Медицинэм, культурэм, гъэсэнныгъэм, прокуратурэм, наркоконтролем, нэмыкI къулыкъуэхэм яIофышIэхэр зыхэлэжьэгъэ зэдэгъушхьагъэ-зэлукIэгъу отделым бэмышIэу зэхышхьагъэ. Джащ фэдэу тикъуаджэхэм адэс ветеранхэр, нахьыжхэр, къоджэ псэупIэхэм япащэхэр, милицие иIофышIэхэр бэрэ къырагъэблагъэх. НыбжьыкIэхэр непэ зыгъэгумэкIырэ Иофыгъо шхьаIэхэм ахэр атегушхьагъэ, тикIалэхэм шэн-зекIокIэ дэу къахафэхэрэр дэгъэзыжьыгъэнхэм пае анахьэу уналэ зытебгъэтын фэе лъэныкъохэр къагъэнафэх. Район мэхьанэ зыIэ акциеу «Тэ наркотикхэм тафаеп» зыфилоу зэхашагъэм ныбжьыкIэхэр бэу зэрэхэлэ-жыагъэм къегъэлъагъо непэ ахэр мы Иофыгъом изэшIохын, идэгъэзыжьын зэригъэгумэкIыхэрэр. Районым щаштэгъэ целевой программэу 2010 — 2012-рэ

илэсхэм ателытагъэ ишIогъэшхо къызэрэклотхэр Iэшынэ Налбый къы-хигъэгъушхьагъ.

КъыткIэхьуагъэрэ лIэужхэм япсауныгъэ зэхымыкъоным, наркотикхэм, аркъым, тутыным пымышхьагъэнхэм апае спортхэр физическэ культурэмрэ мэхьанэшхо яI. Ар къыдилытхьагъэ ныбжьыкIэ отделым Иофхьабзэ гъэнафэгъэхэр зэхэщэх. Ахэм зэу ащыщ футбол цы-кIумкIэ район зэнэкъокъоу къуаджэу Гьобэкъуае щызэхашагъэр. Ащ команда-бэ зэришхьагъэ, гъунэгъу станицэу Рязанскэми чанэу зыкыгъэлэжьэуагъ. Зэфэхьысыжхьэу ашIыгъэхэм адиштэу апэрэ чIыпIэр къыхьыгъэ къуаджэу Аскъэ-лае къыкIыгъэ командэм (зыгъасэхэрэр ГьукIэлI Тимур), ятIонэрэ хьуагъэ пэнэ-жыкыуаехэр (тренерыр А.Хьут), ящэнэрэ чIыпIэр фагъэшхьагъэу Гьобэкъуае икомандэ (зыгъасэхэрэр Ю.ЗекIогъу). Джащ фэдэу зэнэкъокъуи анахь дэгъоу зыкышхьагъэлэжьэуагъэ кIэлэ ныбжьы-кIэхэм зэхэщакIохэм агъэнафэгъэ хэ-ушхьафхьыкIыгъэ шIухьафхьыкIыгъэ араты-гъэх.

Iэшынэ Налбый тызэрэщыгъэгъоза-гъэмкIэ, ныбжьыкIэхэм яфэлэ-фашIэхэр нахь тэрэзэу зэшIохыгъэнхэм, яфитыны-гъэхэр къэухьумэгъэнхэм, бздэжшIа-гъэхэр зэрамыханхэм апае профилактическэ Иофхьабзэхэр тапэкли зэхэщэх-зэ ашIышт, амалэу щыIэмкIэ ахэм Iэпы-Iэгъу афэхьуагъ.

ТХЪАРКЪОХЪО Адам.

Сурэтыр Iэшынэ Аслъан тырихыгъ.

ЗЭКЪОШНЫГЪЭМ ИГЪОГУХЭМКІЭ

ДАУР АСЛЪАН гум икІыжъыщтэп

Я XX-рэ лэшлэгъум икомпозитор цІэрылоу Даур Аслъан ыныбжъ илэс 70-рэ зэрэхъугъэм фэгъэхъыгъэ пчыхъэзэхъыгъэ Щэрджэскалэ шыкІуагъ. Зэкъош республикэхэм ятворческэ Іофышлэхэр ащыщызэлэкІэхэм, цыфыр цэлэфэ улъыплъэн, уишлуагъэ ебгъэкІын зэрэфар, ифэшъошэ щытхъур фэпІоным имэхъанэ, лъэпкъ шлэжъым узэриплурэр, нэмыкІ Іофыгъохэри кыщцалэтыгъэх.

Культурэмрэ искусствэмрэкІэ Къэрэщэ-Щэрджэсым иколледжэу Даур Аслъан ышлэ зыхъы-рэм идиректорэу, Урысыемрэ Къэбэртэ-Бэлъкъарымрэ язаслуженнэ артистэу, Урысыемрэ Къэрэщэ-Щэрджэсымрэ янароднэ артистэу Гъот Хъусен зэхъхэм доклад кыщишІыгъ. Къэбэртэ-Бэлъкъарым культурэмкІэ иминистрэу Фырэ Рус-

лъан, Темыр Кавказым икомпозитор цІэрылоу, Даур Аслъан дэгъоу зышлэщтыгъэу, Адыгэ Республикэм, Къэбэртэ-Бэлъкъарым искусствэхэмкІэ язаслуженнэ Іофышлэхъоу ХъаІупэ Джэбраил, Адыгэ Республикэм икомпозиторхэм я Союз итхъаматэу, Адыгеим искусствэхэмкІэ изаслуженнэ Іофышлэхъоу, тарихымкІэ докторэу Къэгъэзэжъ

Байзэт, нэмыкІхэри кыщыгушылагъэх.

Композиторэу Даур Аслъан Къэрэщэ-Щэрджэсым икыуаджэу Хъабэз кыщыхъугъ. Орэд 200-м ехъу икыэлэмыпэ кыпкІыгъ, Дунэе Адыгэ Хасэм, Къэрэщэ-Щэрджэсым ягимнхэр ыусыгъэх. Игъонэмысэу идунай зыхъожьыгъэ А. Даурыр тшыгъушхэрэп, иІоф

шІагъэкІэ, ицыфыгъэкІэ кытхэт.

Къэгъэзэжъ Байзэт зэлукІэм кызэрэщылауагъэу, Адыгэ кыралыгъо университетым искусствэхэмкІэ институт, нэмыкІ еджапІэхэм Даур Аслъан имузыкэ ащызэрагъашІэ, композиторым иорэдхэр Адыгеим шызэлъашІэрэ артистхэу Андзэрэкъо Чеслав, Нэхэе Тэмарэ, Нэгъой Маринэ, нэмыкІхэми кылох.

Даур Аслъан зэкъош республикэхэм якомпозиторэу тищыІыныгъэ кыхэнагъ. Ансамблэу «Дэхэнагъор» зэхичи, концерт гъэшІэгъонхэр кызэрэтищтыгъэхэр шІукІэ тыгу илэ.

Пчыхъэзэхъыгъэу Щэрджэскалэ шыкІуагъэм Къэрэщэ-Щэрджэсым икыралыгъо Іофышлэхэр, композиторы дэгъоу зышлэщтыгъэхэр хэлэжъагъэх. Концертым композиторым ыусыгъэ произведенихэр шыжъынчыгъэх. Республикэм икышбэкІо ансамблэхэм пчыхъэзэхъыгъэу кыагъэбаигъ.

Даур Аслъан янэжъ Адыгэ Республикэм шышыгъ, композиторы тиреспубликэ бэрэ кыаІоштыгъ, «Дэхэнагъом» иконцертхэм таригъэдэлущтыгъ. Гъот Хъусен дэтшІыгъэ зэдэгущыІэгъур, кыбар гъэшІэгъонэу зэхъхэм шызэхэтхыгъэхэр «Адыгэ макъэм» кыхиутыштых.

Сурэтым итхэр: **ХъаІупэ Джэбраил, Даур Джэхъфар, Къэгъэзэжъ Байзэт зэкъош республикэхэм ацІэкІэ зэхъхэм хэлэжъагъэх.**

Зэхъышагъэхэр:
Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэр, иминистрэхэм я Кабинет

КыдызыгъэкІырэр:
Адыгэ Республикэм лъэпкъ ІофхэмкІэ, ІэкІыб кыралхэм ащысэурэ тилъэпкыгъэхэм адырІэ зэпхыныгъэхэмкІэ ыкІи кыбар жъугъэм иамалхэмкІэ и Комитет
Адресыр: ур.Крестыанскэр, 236

**Редактор
шхъаІэр**

**ДЭРБЭ
ТИМУР**

**Редакциер
зыдэщыІэр:**
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,
редактор шхъаІэм
иапэрэ
гуадзэр:
52-49-44,
редактор гуадзэр-
пшъэдэкІыжъы зы-
хырэ секретары:
52-16-77.

E-mail:
adygvoice@mail.ru

**Зыщаушыхъаты-
гъэр:**

Урысые Федерацием хэутын ІофхэмкІэ, телерадиокъэтынхэмкІэ ыкІи зэлъыІэсыкІэ амалхэмкІэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чІыпІэ гъэІорышІанІ, зэраушыхъа-тыгъэ номерыр ПИ №10-3892

Гъэзетым кыхиутыхэрэм мышъыпкыагъэу кыахэфхэрэмкІэ кызытхыгъэхэм пшъэдэкІыжъ ахы. Кыа-тхэхэрэмрэ гъэзетым шылажъэхэрэмрэ яепІыкІэ зэтемыфэн ылъэкІышт. Гъэзет-еджэхэм кытфагъэхъырэ тхыгъэхэр зэхэтфыхэрэп ыкІи кызытхыгъэхэм аІэкІэдгъэхъажьыхэрэп.

Зыщыхаутырэр
ОАО-у
«Полиграф-ІОГ»,
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

Пчыагъэр
4668
Индексхэр
52161
52162
Зак. 3387

Хэутыным узщыкІэтхэнэу щыт уахътэр
Сыхъатыр 18.00
ЗыщыкІэтхэгъэхэ уахътэр
Сыхъатыр 18.00

— Адыгэ Хасэм ия XV-рэ зэфэс

Филармонием неущ шыкІошт

Тиреспубликэ иобщественнэ движение «Адыгэ Хасэм» ия XV-рэ зэфэс тыгъэгъазэм и 12-м кыралыгъо филармонием шыкІошт. Сыхъатыр 10-м зэхъхэм хэлэжъэщтхэр атхынхэу аублэщт, сыхъатыр 11-м зэфэсым иІофшІэн ригъэжъэщт. Адыгэ Хасэм исовет, тхъаматэу иІэщтыр а мафэм хадзынэу щыт.

ИлэситІум ехъукІэ узэкІэлэбжъымэ, Адыгэ Хасэм ия XIV-рэ зэфэс Мыекъуапэ шыкІуагъ. А уахътэм кыщыублагъэу Адыгэ Хасэм Іофэу ышІагъэр зэхъхэм шызэфэхъысыжъышт, лъэхъаным диштэрэ пшъэрылхэр зэрагъэцкІэщтхэм тегущыІэщтых.

Тилъэпкъ итарихъ, Адыгэ Республикэм икыралыгъо гъэпсыкІэ игъэпытэн, адыгабзэм изэгъэшІэн ыкІи игъэфедэн, лъэпкъ шэн-хабзэхэр кыуэхъумэгъэнхэм, ныбжыкІэхэм плуныгъэ дэгъу ятыгъэным, нэмыкІ Іофыгъохэми Адыгэ Хасэр адэлэжъагъ. ИлэситІум кыкІоцІ анахъэу зыпылгыгъэм ащыщ лэшІэгъу зэфэшъафхэм адыгэ чІыгур кызыухъумагъэмэ ясаугъэт Мыекъуапэ шыгъэуцугъэныр, районхэмрэ къуаджэхэмрэ яхасэхэм яІофшІэн нахышІоу зэхэщэгъэныр, лъэпкъым зиугъоижьыныр.

Адыгэ Хасэм итхъаматэу аужырэ илэсхэм шытыгъэр Хъэпэ Арамбый. Советым хэтыгъэх Блэгъожъ Зулкъаринэ, Хъунэго Чатибэ, Мыгу Рэщыдэ, Нэгъуцу Аслъанэ, Едыдж Мэмэт, Бэгъушъэ Адамэ, нэмыкІхэри. Рагъэжъэгъэ Іофыгъохэр лъагъэ-кІотэнхэу, цыхъэу кыафашІыгъэр кыагъэ-шъыпкыжъызы лъэпкъымрэ республикэмрэ тапэкІи афэлэжъэнхэу афэтэІо.

Зэфэсым Правительствэмрэ Парламентымрэ яІыкІохэр, къош республикэхэм, краим, ІэкІыб хэгъэгумэ кыарыкІыгъэхэр хэлэжъэщтых. Зэфэсым фэгъэхыгъэ тхыгъэхэр тигъэзет кыхиутыштых.

Спортымрэ тизэлукІэгъу гъэшІэгъонхэмрэ

«Гуфэсыр» батырым фэгущІо

Адыгеим иныбжыкІэхэм Іэпылэгъу ятыгъэным дэлэжъэрэ шІушІэ организациеу «Гуфэсыр» зызэхашагъэр илэс заулэ нахъ хъугъэп. А уахътэм кыкІоцІ ІофшІагъэу иІэмкІэ дунаим шызэлъашІагъ. «Гуфэсым» ипащэхэр АР-м самбэмкІэ икІэлэцыкІу-ныбжыкІэ спорт еджапІэ зэкІохэм бэнакІохэм, тренерхэм аІу-кІагъэх, Абзэз Ислъам шІухъафтын фашІыгъ.

Дунаим боевой самбэмкІэ идышъэ медаль кыдызыхи тыхэку кызыгъэзэжыгъэ Абзэз Ислъам фэгущІохэ ашІоигъоу спорт еджапІэм зэлукІэ шызэхашагъ. «Гуфэсым» иІофшІэн зыгъэзекІорэмэ ащыщхэу Чэтэо Ибрахымрэ Едыдж Мэмэтрэ нарт шъаоу Абзэз Ислъам, ащ итренерхэу Хъэпэ Арамбыйрэ Хъэпэ Хъамидэрэ, чемпионым иапэрэ тренерэу Ошхъунэ СултІанэ афэгъэхыгъэ гущыІэ фабэ-хэр кылауагъэх. Спортсмен-

хэм тиреспубликэ ышІэ дахэкІэ дунаим зэрэшагъэІурэм мэхъэнэ ин ратыгъ. НыбжыкІэхэм плуныгъэ дэгъу ятыгъэным тренерхэр зэрэпылхэм уасэ фашІыгъ. Наркоманием, шэнзекІокІэ дэйхэм кІэлэеджа-кІохэр ахэшагъэхэ мыхъунхэм фэшІ тилъэпкъ ихэбзэшІухэр шыІэныгъэм нахышІоу шагъэфедэнхэу кыа-джагъэх.

Абзэз Ислъам Мыекъопэ кыралыгъо технологическэ университетым ия 4-рэ курс щеджэ, Урысыем, дунаим ядышъэ медальхэр кызэрихыгъэхэм фэшІ тигъэзетеджэмэ ацІэкІэ тыфэгущІо.

АР-м самбэмкІэ ифедерацие ипащэу, СССР-м изаслуженнэ тренерэу Хъэпэ Арамбый зэхъхэм кызыщэгущыІэм, «Гуфэсым» иІыкІомэ зэрафэразэр кыхигъэщыгъ, ныбжыкІэмэ ягъэсэн ипшъэрылэ шхъаІэу ылытагъ.

Опсэу, Ислъам! Шъопсэу, ащ итренерхэр, ищытхэу зыІэтыхэрэр!

Сурэтым итхэр: **Едыдж Мэмэт, Абзэз Ислъам, Чэтэо Ибрахым, Хъэпэ Арамбый.**

НэкІубгъор зыгъэхъазыргъэр ЕМТІЫЛЪ Нурбий.